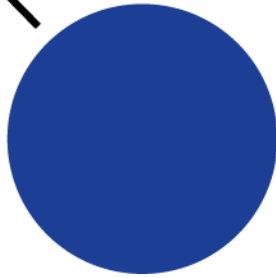
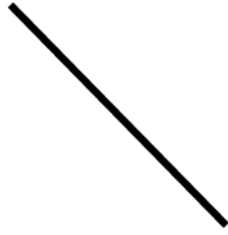

**CENTRAAL
MUSEUM**

JAARREKENING 2023

STICHTING CENTRAAL MUSEUM

April 2024

Postadres
Postbus 2106
3500 GC Utrecht

Contact
T +31 (0)30 236 2362
centraalmuseum.nl

Bezoekadres
Agnietenstraat 3
3512 XA Utrecht

STICHTING CENTRAAL MUSEUM

Financieel Jaarverslag 2023

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	1
1 Bestuursverslag 2023.....	2
1.1: Algemeen.....	2
1.2: Publiek & Publiciteit	11
1.3: Centraal Museum als partner.....	15
1.4: Nevenactiviteiten directie, MT en conservatoren	16
1.5: Collectiebeheer	17
1.6: Cultureel Ondernemerschap.....	19
1.7: Personeel & Organisatie	20
1.8: Huisvesting	22
1.9: Toelichting toepassing Cultural Governance Code, Fair Practice Code & Diversiteit en Inclusie	24
2 Verslag van de Raad van Toezicht 2023.....	30
2.1: Functies en nevenfuncties leden Raad van Toezicht.....	32
2.2: Vergaderfrequentie, rooster van aftreden en honorering	33
Datum.....	33
2.3: Algemeen profiel en verantwoordelijkheid leden Raad van Toezicht.....	33
3 JAARREKENING 2023.....	35
3.1: Balans per 31 december 2023 na bestemming resultaat.....	35
3.2 Staat van baten en lasten 2023	37
3.2: Kasstroomoverzicht	40
4 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	41
5 Toelichting behorende tot de jaarrekening 2023	47
5.1: Toelichting op de balans	47
5.2: Toelichting op de staat van baten en lasten.....	56
5.3: Toelichting bestemming resultaat	66
6 BIS/ OC&W Projectsubsidie	69
7 Ondertekening jaarrekening	71
8 Controleverklaring van onafhankelijk accountant	72
Bijlage 1: Begroting 2024	73
Bijlage 2: Feiten & Cijfers	75

1 Bestuursverslag 2023

1.1: Algemeen

Terugblik

Het Centraal Museum moest het jaar 2023 beginnen met een beperkt aantal toegankelijke expositiezalen: de zogenaamde jaren twintig vleugel was toe aan groot onderhoud en verduurzaming en daarom vanaf december 2021 gesloten voor het publiek. De in deze vleugel opgestelde eigen collectie werd ondergebracht in het museumdepot en deels, met het oog op risicospreiding, in een extern depot. Hierna kon dit deel van het museum op 1 maart 2022 worden overgedragen aan de Vastgoedorganisatie Utrecht (VGU). Aanvankelijk was de verwachting dat de vleugel eind maart 2023 weer ter beschikking van het museum zou komen, uiteindelijk werd dit medio mei 2023. Op dat moment was onder meer de klimaatinstallatie vervangen en uitgebreid, het dak geïsoleerd, de brandveiligheid verbeterd en was de gelegenheid aangegrepen om door verschillende bouwkundige ingrepen een betere routing door de zalen te realiseren.

Een projectgroep werkte ondertussen in nauwe samenwerking met vormgevers aan een nieuwe collectie-opstelling. Veel aandacht ging naar het beoordelen op esthetiek en veiligheid van de plannen. Met name de voorgestelde voorzetwanden voor de ramen aan de straatkant boden de nodige uitdagingen. In verband met onderhoud en veiligheid dienden deze eenvoudig verwijderbaar te zijn en, belangrijker nog, geen negatieve invloed te hebben op het museumklimaat. Verder werd er door de lichtadviseur sterk op aangedrongen het bestaande lichtplan naar een hoger niveau te tillen. Verheugend was dat het Mondriaanfonds goedkeuring hechtte aan een voorstel voor vernieuwende publieksbegeleiding en dit project ruimhartig ondersteunde.

In De Stallen was tot en met 15 januari de tentoonstelling *Double Act* te zien. In deze expositie werd een ontmoeting tot stand gebracht tussen twee ogenschijnlijk totaal verschillende collecties: monumentale video-installaties uit het bezit van de Amerikaanse familie Kramlich en zeventiende-eeuwse schilderwerken uit de verzameling van het Centraal Museum. Het werk van hedendaagse grootheden als Bill Viola, Marina Abramović, Bruce Nauman en Steve McQueen werd zo gecombineerd met Utrechtse topstukken van Abraham Bloemaert, Roeland Saverij, Jan van Scorel, Dirck van Baburen en Gerard van Honthorst.

De (af)bouw van het nijntje museum verliep voorspoedig. In januari werd het meerwerk besproken, geanalyseerd en beoordeeld. Voor de hier uit resulterende extra uitgaven kon dekking worden gevonden in de reserve voor het nijntje museum.

Op 10 februari opende de tentoonstelling *De Bentvueghels*. Deze expositie over een destijds berucht gezelschap vertelde het bijzondere verhaal van kunstenaars uit de Noordelijke en Zuidelijke Nederlanden die zich omstreeks 1620 in Rome verenigden in het kunstgenootschap De Bentvueghels. De groep ontleende haar opvallende naam aan het beeld dat de leden van zichzelf hadden: een groep kleurrijke vogels. Met hun rituelen en gebruiken bespotten zij de twee officiële 'heilige huisjes' van Italië: de Rooms-Katholieke Kerk en de Accademia di San Luca. Uiteraard werd er gefeest en gedronken door de landgenoten, maar de bindende factor was de uitoefening van het schildersvak.

De reacties op de tentoonstelling waren heel lovend. Onder meer *La Tribune de l'Art* en in eigen land *De Telegraaf* en *De Groene Amsterdammer* besteedden positieve aandacht aan de tentoonstelling.

Bezoekers konden hun bezoek verrijken door gebruik te maken van de gratis mediaguide. In de mediaguide reflecteerden jongeren op de werken van de Bentvueghels vanuit hun eigen ervaringen als student. Wat zien zij met hun hedendaagse blik als ze naar de werken van hun leeftijdgenoten van vierhonderd jaar geleden kijken?

In De Annex werd tijdens *De Bentvueghels* de film *Brussels, 2016* (2017) van Sara Sejin Chang (Sara van der Heide) (1977, Busan) getoond. De Bentvueghels reisden in de zeventiende eeuw naar het buitenland om er een bepaalde tijd te werken. Ook hedendaagse kunstenaars zoeken een werkplek in het buitenland om zich tijdelijk te richten op hun werk en om inspiratie op te doen. In de film *Brussels, 2016* treedt de geopolitieke werkelijkheid de studio van Chang binnen. Zij kreeg tijdens deze tentoonstelling de prestigieuze Theodora Niemeijer prijs uitgereikt. Ook het museum won hierbij omdat het voor 25.000 euro werk van haar mag aankopen.

Na bijna 33 jaar werkzaam te zijn geweest nam Marja Bosma, conservator moderne kunst, afscheid van het Centraal Museum. In haar afscheidstentoonstelling *Ik ga weg*, die opende in Het Utrecht Lokaal op 25 maart, toonde ze een selectie van de door haar voor het museum verworven kunstwerken. Deze werden gecombineerd met werken van kunstenaars waarmee Marja een vruchtbare en mooie samenwerking heeft gehad zoals Thomas Huber, Robbie Cornelissen, Marlene Dumas en Lenke Kastelein.

Op 31 maart ging de tentoonstellingsruimte in het landhuis Oud Amelisweerd voor een tweede seizoen open, ditmaal met werk van Hannah van Bart (Maarssen, 1963). De lovende recensies in *Trouw* en *De Volkskrant* droegen er aan bij dat het bezoek aan Oud Amelisweerd ten opzichte van het vorige voorjaar verdubbelde en dat ook de verkoop van de bijbehorende publicatie goed verliep.

In de historische kamers van het landhuis toonde Van Bart schilderijen uit de afgelopen twintig jaar die vrijwel allemaal voor het eerst in Nederland te zien waren. Dit was de derde expositie in een vijfjarig programma, waarbij het Centraal Museum werk van Nederlandse kunstenaars met een bewezen staat van dienst toont. Dit programma wordt volledig betaald door de Hartwig Art Foundation.

Per 3 april startte Willemijn de Boer met haar werkzaamheden als nieuw hoofd facilitaire zaken. Zij was tot die datum in dienst als Facility Manager Benelux bij A.S. Watson Benelux en heeft ruime ervaring op het gebied van leiding geven, renovaties, gebouwenonderhoud en inkooptrajecten.

Van 18 tot 21 mei vond de eerste vriendenreis plaats. Met als thema de Bentvueghels werden bijzondere plekken in Rome aangedaan en kregen de 22 deelnemers (ambassadeurs en cirkel leden) de kans om elkaar beter te leren kennen.

Eind mei opende in Het Utrecht Lokaal de tentoonstelling *Ik droom nog steeds van Utrecht* met werk van Paul Klemann (Utrecht, 1960). Deze Utrechtse kunstenaar staat bekend om tekeningen waarin hij zijn eigen dromen als uitgangspunt neemt. Hij heeft hiermee een indrukwekkend oeuvre opgebouwd dat in 2020 nog werd onderscheiden met de Utrechtse Boellaardprijs. *Ik droom nog steeds van Utrecht* maakte deel uit van deze prijs. Het Centraal Museum presenteerde hier voor het eerst een selectie schilderijen die Klemann maakte op basis van zijn eerdere tekeningen. Het collectiestuk *De Utrechtse Domtoren die weer aan de Domkerk wil vastgroeien* uit 2019 was een van deze

schilderijen en is in de afgelopen jaren uitgegroeid tot een absolute publieksliefeling. De landelijke pers had veel belangstelling voor de tentoonstelling.

We verwierven een prachtig schilderij van Johannes Moreelse, volledig betaald door het Fentener van Vlissingen Fonds.

In juni kon er weer een stap worden gezet in de voorbereidingen voor de bouw van het nieuwe depot voor de verschillende collecties van en in Utrecht. Het college van B&W besloot het Stedenbouwkundig Programma van Eisen (SPvE) Isotopenweg vrij te geven voor inspraak. Dit SPvE lag vanaf 20 juni zes weken ter inzage. De gemeenteraad werd met een brief geïnformeerd.

Ook vonden in 2023 nadere gesprekken plaats over de gebruikersvoorzieningen, het toekomstig beheer (waarbij van het Centraal Museum een leidende rol verwacht wordt) en het budget dat voor exploitatie en verhuiskosten e.d. beschikbaar kan worden gesteld door Culturele Zaken.

Het technisch ontwerp van het nieuwe depot is gereed, maar nog niet vastgesteld in de stuurgroep. De musea (zowel het Centraal Museum als het Universiteitsmuseum) hebben als voorwaarde gesteld dat allereerst de financiële consequenties voor zowel projectkosten als exploitatiekosten plus (voor het Centraal Museum) de dekking daarvan door de gemeente inzichtelijk moeten zijn.

Op 21 juni werd het vernieuwde nijntje museum onder zeer veel gejuich en enthousiasme van veel kinderen en hun ouders en grootouders door de burgemeester van Utrecht geopend. De dagen daarna liep het storm en was het museum voortdurend uitverkocht.

Op 30 juni opende de zomertentoonstelling *Aan de horizon* in De Stallen, een zomerse reis door de kunsten. Met als vertrekpunt het tijdperk van de Italianisanten was het onderwerp van deze expositie de beleving van een reis door het landschap door hedendaagse kunstenaars en makers. Daarbij ging het over de ervaring van het landschap, over het reizen met een duidelijk doel of juist over de zogenaamde *wanderlust*; het reizen zonder bestemming in gedachten. De reis door het landschap is nog steeds een belangrijk thema en, dichtbij huis of juist ver weg, een bron van inspiratie. Er worden echter niet alleen maar geïdealiseerde beelden gecreëerd. Ook thema's als gedwongen migratie en de klimaatcrisis zijn zichtbaar in het landschap. De tentoonstelling trok, ondanks het avontuurlijke karakter, per week gemiddeld hetzelfde aantal bezoekers als *De Bentvueghels*.

Per 1 juli 2023 werd de huur van Rietveld modelwoning Erasmuslaan 9 opgezegd. Al vele jaren werd dit huis amper bezocht. Daartegenover stonden wel kosten voor huur, onderhoud en de installaties.

Omdat de brandmeldinstallatie aan vervanging toe was, en dit een kostbare investering vereiste, is de Erasmuslaan sinds maart 2020 niet meer toegankelijk geweest voor publiek. In goed overleg met de verhuurder Stichting Hendrick de Keyser kon al een half jaar eerder de huur van deze locatie gestopt worden. We gaan met deze stichting afspraken maken over manieren om dit huis op andere wijzen incidenteel toegankelijk te maken voor publiek en daarnaast willen we de samenwerking met het door de stichting beheerde huis van Van Ravensteijn en het Rietveld Schröderhuis op het gebied van marketing & communicatie intensiveren.

Ook de huur van een andere door Rietveld ontworpen modelwoning (Robijnhof) is per 1 juli 2023 beëindigd. Deze woning wordt nu bewoond door Oekraïense vluchtelingen en is

al langere tijd niet meer voor publiek toegankelijk. Ook hier vormden de exploitatiekosten in combinatie met de geringe belangstelling de doorslaggevende factor voor beëindiging.

De samenwerking met Hoog Catharijne is veranderd. Het gebruik van de ruimte die we sinds de tentoonstelling *De gezonde stad* (zomer 1922) mochten innemen werd opgeheven maar het museum kreeg niet veel later de vitrine daarnaast aangeboden. Ook hiervoor geldt: totdat er een nieuwe huurder is gevonden. De vitrine werd ingericht met een vooraankondiging van de tentoonstelling *Stoel neemt stelling*.

Per 1 juli werd de overstap gemaakt naar een nieuwe partner op het gebied van automatisering, Veneco. We hopen hierdoor zo snel mogelijk de al twee jaar in de audit genoemde tekortkomingen op ICT gebied te kunnen verhelpen. Het vorige automatiseringsbedrijf ging niet akkoord met de tussentijdse beëindiging van het contract. Dit leidde in eerste instantie tot een impasse maar door tussenkomst van advocaten kon in januari 2024 een schikking worden getroffen.

In juli werd bij het Mondriaan Fonds het nieuwe collectieplan ingeleverd ten behoeve van de aanvraag van de tweejarige aankoopsubsidie. Deze subsidie werd in het najaar toegekend.

De Hartwig Art Foundation stelde fondsen beschikbaar voor de aankoop van een videowerk van Marijke van Warmerdam. Deze kunstenaar schonk daarnaast zelf een werk aan het museum.

Ook ontving het museum een schenking van in totaal elf werken uit de collectie Kappetein. Deze omvatte werk van onder andere Lucassen, Roelofs, Van Eeden en Hussem.

De zomerperiode verliep zeer goed voor alle locaties, wat mede te danken was aan het ideale museumweer én de heropening van het nijntje museum. Dit museum kan als gevolg van de verbouwing voortaan 200 bezoekers per dag meer ontvangen maar desondanks zijn vaak op dinsdag al geen kaarten meer beschikbaar voor de rest van de week.

Ook het Centraal Museum verwelkomde in de zomermaanden ongeveer 35% meer bezoekers dan in dezelfde periode in 2022.

Vanaf 1 september vond in landhuis Oud Amelisweerd een solo presentatie van Han Schuil (Voorschoten, 1958) plaats. Hiervoor was het nodig om oplossingen te zoeken voor het exposeren van schilderijen aan de wanden in de historische kamers omdat daarin niet geboord mag worden. De reacties op de tentoonstelling waren positief.

Op 8 september openden twee tentoonstellingen tegelijkertijd. De vernieuwde tweede etage van de jaren twintig vleugel werd in gebruik genomen met *De Verdieping*. Hier worden kunstenaars uitgenodigd hun eigen werk te presenteren in relatie tot de collectie van het museum. Kunstenaar Pauline Curnier Jardin (1980, Pertuis, Frankrijk) beet het spits af met haar eerste museale solotentoonstelling in Nederland. Haar eigenzinnige selectie van schilderijen, kroonluchters, meubels en vloerdelen mondde uit in een totaalinstallatie. In *Hot Flowers, Warm Fingers* toonde de Franse kunstenaar werk uit de afgelopen vijf jaar samen met werken die zij speciaal voor deze tentoonstelling maakte. Ook stelde ze een *Wunderkammer* samen met meubels en schilderijen uit de collectie van het Centraal Museum. Haar nieuwste werk *Adoration*, dat vorig jaar tijdens de Biënnale van Venetië in première ging, was hier voor het eerst in Nederland te

bezoeken. De tentoonstelling kreeg veel lovende kritieken van de (inter)nationale vakpers.

In Het Utrecht Lokaal was van 8 september tot 19 november de tentoonstelling *De elementen* met werk van Manon Uphoff (Utrecht, 1962) zien. In deze expositie volgden we het onderzoek van deze schrijver en beeldend kunstenaar naar de vormgeving van moeilijk met het dagelijks leven verenigbare ervaringen. Na haar bekroonde roman *Vallen is als vliegen* (2019) zette Uphoff in deze tentoonstelling een volgende stap in haar zoektocht naar beelden die vorm kunnen geven aan ervaringen van mentaal en fysiek geweld. Door middel van tekeningen, een video-installatie en een briefwisseling met gastcurator Rosemarie Buikema werd de toeschouwer getuige en onderdeel van deze zoektocht. Hoe kun je tegelijkertijd vernietigen en creëren?

In het kader van het meerjarig project Digitale Innovatie Publieksvoorzieningen (DIP) zijn verschillende projecten gerealiseerd, waaronder de ontwikkeling van een applicatie voor interactieve touchscreens, onder de werktitel *Digistories*. Hiermee wordt een nieuwe interactieve vorm van publieksoverdracht in het museum geïntroduceerd. De gebruiker scrolt intuïtief door verhalen waarbij interacties zoals hotspots en dilemma's stimuleren om verder te kijken dan de eerste blik en te reflecteren op de eigen mening. Ook zijn verschillende applicaties nu samengevoegd in één contentplatform dat we zelf kunnen beheeren maar waarop ook doorontwikkeld kan worden door *preferred supplier* TapArt en andere partijen.

De mediaguide is uitgebreid met een personalisatie- en *wrapped*-module: bezoekers kunnen nu op basis van persoonlijke voorkeur een tour door het museum laten samenstellen, en na afloop hiervan via email hun favorieten en tips voor verdieping ontvangen.

De tentoonstelling *Stoel neemt stelling* opende op 22 september. Veel facetten van de stoel kwamen aan bod: de stoel als experiment, verhalenverteller, verbinder van culturen, maatschappelijke metafoer, statussymbool en uiteraard de stoel als kunstobject. Er was al direct veel belangstelling vanuit de pers. De tentoonstelling telde uiteindelijk ruim 44.000 bezoekers.

In de Annex stond ten tijde van *Stoel neemt stelling* de stoel als statussymbool centraal. Kunstenaar Thierry Oussou (1988, Allada, Benin) toonde zijn installatie *Impossible is Nothing*. In dit werk draait alles om een bijzondere stoel, namelijk de troon van Koning Béhanzin (1845–1906), de laatste koning van Dahomey, het huidige Benin.

Omdat basis voor actuele kunst BAK momenteel zonder eigen gebouw zit, werd gastvrijheid geboden aan twee installaties van hun tentoonstelling *To Watch the War, in Solidarity*, een reeks presentaties van kunstwerken uit eerdere en huidige projecten van BAK. Deze tentoonstellingen - die samenvallen met de renovatie van het pand van BAK - vinden plaats in collega-instellingen in Utrecht. In het Centraal Museum waren de videowerken *Aphasia (Act Three) – A Kid from the Neighbourhood* (2019) van Jelena Jureša en *Raw Footage* (2006) van Aernout Mik te zien.

In samenwerking met bureau Oculus Consultancy werd begonnen met de aanpassing van het wervings- en selectie beleid, waaronder een andere wijze van adverteren. Er zal meer nadruk worden gelegd op competenties en minder op ervaring. Hieraan gekoppeld worden alle leidinggevenden getraind op inclusief werven. Dit moet leiden tot de realisatie van een bredere samenstelling van kandidaten. De groep coördinatoren startte in het najaar van 2023 met deze training, directie en leden van het management team (MT) volgen in het voorjaar van 2024.

Op 3 oktober vond er een MT strategie dag plaats met het doel nadere invulling te geven aan de positionering en missie en visie van de musea in de nieuwe beleidsperiode. We nodigden ook collega's van een andere (jongere) generatie uit om hierover mee te praten. De resultaten van deze dag worden ingepast in het nieuwe meerjarenbeleidsplan 2025-2028.

Vanaf 29 oktober was de videoprojectie *Hier woont nijntje* weer op de gevel van het nijntje museum te bewonderen. Dit zorgde voor vele extra kijkertjes aan het einde van de middag en begin van de avond.

Op 1 december nam Cyanne van Houten (Utrecht, 1994) samen met het Telemagic collectief intrek in Het Utrecht Lokaal. In de tentoonstelling *Instabiel beeld* bracht zij met behulp van algoritmen gemaakte, robotachtige sculpturen samen. De sculpturen hebben elk een eigen logica, leven en karakter, bepaald door alledaagse technologie. Cyanne van den Houten is winnaar van het K.F. Hein Stipendium 2022. De prijs wordt tweejaarlijks uitgereikt aan kunstenaars en ontwerpers uit de provincie Utrecht. Met dit stipendium stelt het K.F. Hein Fonds makers in staat nieuw werk te maken dat vervolgens in Het Utrecht Lokaal van het Centraal Museum wordt getoond. Het K.F. Hein Fonds en het Centraal Museum willen hiermee kunstenaars en ontwerpers uit de provincie Utrecht de kans geven zich te ontwikkelen en te profileren.

Met een particuliere verzamelaar werd een contract getekend voor een langdurig bruikleen van diens collectie, die vooral bestaat uit internationaal georiënteerde kunst uit het midden van de jaren zeventig tot de jaren negentig van de vorige eeuw. Het betreft ongeveer 150 stukken. Het Centraal Museum kan hiermee een sterkere positie in het bruikleen verkeer innemen. Met name het onderdeel graffitikunst is van een bijzonder hoog niveau.

Als langdurige bruikleen is een werk van Bart van der Leek opgenomen. Dit werk is in behandeling als schenking aan de staat met als standplaats het Centraal Museum, en is afkomstig uit een Rietveld huis in Amstelveen.

Op zaterdag 28 oktober vond, in samenwerking met de musea die zijn verenigd in de Samenwerking Utrechtse Musea (SUM), voor de tweede keer de museumnacht kids plaats. Alle kaarten waren vooraf uitverkocht. Ook de kaarten die gratis beschikbaar waren gesteld voor onvermogene gezinnen waren zeer in trek.

In afstemming met de ondernemingsraad werd, vanwege de grote toeloop van bezoekers, besloten om de formatie van het nijntje museum uit te breiden zodat er tijdens openingstijden altijd een publieksmedewerker in het nijntje museum aanwezig kan zijn. Ook werden in samenspraak met de ondernemingsraad de werkzaamheden in het informatiecentrum, die tot nu toe werden uitgevoerd door vrijwilligers, ondergebracht bij een medewerker in dienst bij het museum.

Het derde schenkersdiner vond in november plaats en leidde tot veel enthousiaste reacties en (vooralsnog) de aanmelding van vier nieuwe club en cirkel leden.

Het hoofd facilitaire zaken presenteerde een nieuw huisvestingsplan voor het kantoor. De verwachting is dat dit in de loop van 2024 uitgevoerd zal worden. Daarbij wordt ook gekeken naar een aantal aanpassingen, bijvoorbeeld aan de ventilatie, om de arbeidsomstandigheden te verbeteren.

De overeenkomst met de Nicolaikerk loopt in de zomer van 2024 af. De kerk heeft aangegeven meer zekerheid te willen hebben over de huurinkomsten en vraagt om een garantiebedrag.

Om meer bekendheid voor het Centraal Museum en de nieuwe collectie-opstelling te genereren, startte vanaf begin december de merkcampagne 'Centraal Museum – Laat meer zien'.

Op 16 december 2023 opende Collectie Centraal voor het publiek in de jaren twintig vleugel. In deze nieuwe instelling zijn ook veel digitale publieksinterventies gedaan, zoals *Het Oog* van Christian Borstlap, *Archive Dweller* van Telemagic en de *3D-parade* van Studio PMS. Omdat dit deel van het museum bijna twee jaar gesloten was geweest wilden we dit groots vieren met de hele stad. Het is tenslotte de collectie van de stad Utrecht in al haar veelzijdigheid die hier permanent aan het publiek getoond wordt. Bezoekers mochten gratis het museum en de nieuwe opstelling bezoeken. Daarnaast konden lezingen worden bijgewoond en gesprekken tussen kunstenaars/vormgevers en de conservatoren worden gevolgd. Ook waren er activiteiten georganiseerd die nadrukkelijk inzetten op een breed publiek. Kinderen konden deelnemen aan creatieve, artistieke workshops of lekker dansen in de *silent* disco in de museumtuin. Er hing een festivalachtige sfeer met optredens van Utrechtse singer-songwriters, er waren diverse foodtrucks, er was een Utrechtse bingo en een spannende pub quiz waar alle bezoekers aan mee konden doen. Kortom, we konden terugkijken op een erg geslaagde dag die duurde tot in de avond en waarbij Utrecht zich welkom voelde in het Centraal Museum. In totaal bezochten zo'n 3000 bezoekers deze feestelijke dag.

Voor een nadere toelichting op het activiteitenverslag wordt verwezen naar het jaarverslag 2023. Daarin wordt uitgebreid ingegaan op de realisatie van tentoonstellingen, (educatieve) activiteiten en aankopen en een nadere toelichting gegeven op de bijdragen van fondsen, bedrijven en particulieren.

Toekomstige ontwikkelingen en risico's

De strategische ambities zoals vastgelegd in het meerjarenbeleidsplan (MBP) voor de periode 2021–2024 en de plannen, uiteengezet in de culturele basisinfrastructuur (BIS) aanvraag 2021-2024 blijven ook de leidraad voor de ontwikkelingen in 2024. Net als in 2023 zullen de voor- en najaars tentoonstellingen in De Stallen vier maanden te zien zijn en programmeren we een kortere expositie in de zomer. In 2024 zullen alle expositiezalen voor het publiek geopend zijn en zijn er geen plannen voor tijdelijke sluiting in verband met renovatie en/of groot onderhoud.

De nieuwe collectie-opstelling, de merkcampagne en de heropening van het nijntje museum vormen in 2024 de ruggengraat van het museumbeleid, waarbij diverse onderdelen van het museum actief met elkaar worden verbonden en het geleerde uit de lessen van het verleden in de praktijk worden gebracht. Daarnaast gaan we in het laatste jaar van de aflopende beleidsperiode met de tentoonstelling *Op scherp* in op de afwezigheid van vrouwelijke kunstenaars in onze collectie hyperrealisme. Daarbij kijken we kritisch naar het aankoopbeleid uit het verleden. In deze tentoonstelling proberen we de genderbalans te herstellen door werken te tonen van vrouwelijke kunstenaars die tot op heden onderbelicht bleven. In een grote tentoonstelling over Marokkaanse mode in het najaar van 2024 gaan we de uitwisseling tussen Marokkaanse en Nederlandse modecultuur laten zien, in samenwerking met Marokkaanse stakeholders uit de stad.

De komende jaren willen we de lopende digitaliseringsprojecten intensiveren en starten met een aantal nieuwe activiteiten op dit gebied. Deze kunnen immers de betekenis van een museum enorm versterken. Juist voor de groep van 25 tot 45 jaar kunnen digitale middelen zowel zorgen voor de gewenste verdieping als voor een intensievere verbinding: onderling en met het museum. De nieuwe activiteiten vereisen een verdere ontwikkeling van onze digitale infrastructuur en het beleid op het gebied van digitale duurzaamheid en gegevensbescherming. Dit maakt een flinke investering in geld en tijd noodzakelijk. Tegelijkertijd leidt dit tot het langer en beter ontsluiten van onze data; onze inhoudelijke content. Bovendien bereiken we efficiënter en intensiever onze doelgroepen. De basis voor de te ontwikkelen infrastructuur wordt een state-of-the art website: servicegericht door doeltreffende marketing en gemakkelijke ticketing, en tevens voorzien van een langzame 'hub': een platform waar de digitale bezoeker op ontdekkingstocht kan gaan of verdieping kan vinden, en waar we ons ook digitaal positioneren als betekenisvol cultuurplatform. Vooruitlopend op de nieuwe beleidsperiode waarin we een focus leggen op verjonging van ons publiek (25-45 jaar), gaan we hier in 2024 al mee starten.

Voor 2024 is in de begroting 340.000 als beoogd bezoekcijfer opgenomen. Dit is iets lager dan in het MBP voor 2024 is vastgelegd (350.000). Gezien het bezoek aan onze locaties in de afgelopen maanden verwachten we echter dat we in werkelijkheid in 2024 boven het streefgetal zullen eindigen

Ondanks een forse stijging van de kosten van het museum en de geringe mate waarin deze stijging wordt gecompenseerd door indexering van de subsidie wil het museum er vooralsnog voor waken dat deze economische factoren de publiekstoegankelijkheid negatief beïnvloeden. Daarom is besloten in 2024 de toegangsprijzen niet te verhogen. Wel was het door de hoge transportkosten van internationale bruiklenen noodzakelijk voor een bezoek aan de tentoonstelling *Op Scherp* een toeslag in te voeren.

Het museum beschikt over een adequaat risicobeheersings- en controlesysteem. De wijze waarop dit is ingericht en vormgegeven is vastgelegd in een risicodocument. Daarnaast brengen we periodiek aan de hand van een risicomatrix de belangrijkste risico's voor het museum (maximaal tien) in beeld en brengen we maatregelen om deze risico's tegen te gaan en/of teniet te doen, in kaart.

Deze risicomatrix wordt minimaal één keer per jaar formeel met de Raad van Toezicht besproken en vastgesteld.

Financiële risico's worden door middel van financiële kwartaalrapportages minimaal vier keer per jaar besproken door het managementteam en de audit commissie en minimaal twee keer per jaar met de Raad van Toezicht. Het streven is om vanaf 2024, naast het zichtbaar maken van de huidige prestatie indicatoren, ook inzicht te krijgen in andere impact gegevens.

Het voornaamste risico voor het Centraal Museum wordt gevormd door een onvoldoende compensatie van de voortdurende stijging van kosten door achterblijvende indexatie van de subsidie. Het museum wil dit niet opvangen door het verhogen van de entreeprijzen, omdat dan de toegankelijkheid te zeer onder druk komt te staan. Dit betekent dat in een voorkomend geval het museum moet bezuinigen op activiteiten en andere uitgaven of zijn continuïteitsreserve moet aanspreken

Een risico dat hiermee samenhangt is de krapte op de arbeidsmarkt, waardoor vacatures soms lastig in te vullen zijn en de werkzaamheden voor langere tijd door freelancers tegen hogere tarieven uitgevoerd moeten worden. Het Centraal Museum zal zich steeds nadrukkelijker moeten profileren als een aantrekkelijke werkgever, waarbij diversiteit en

inclusie belangrijke speerpunten zijn. Om die reden werkt het museum ook aan *employer branding*.

De risico's op het gebied van de ICT omgeving krijgen in de komende periode extra aandacht.

Het samenwerkingscontract met de Nicolaï kerk loopt in juli 2024 af. Deze kerk wordt geregeld ingezet voor het faciliteren van evenementen waardoor het museum extra inkomsten genereert. Of de samenwerking wordt voortgezet is nu nog onduidelijk, omdat dit afhankelijk is van het bereiken van overeenstemming over de nieuwe voorwaarden. In de komende begroting wordt uitgegaan van continuering, mocht dit niet zo zijn dan zal dit effect hebben op de omzet van evenementen.

Het Centraal Museum ontvangt in 2024 op basis van een gemeentelijke regeling de gebruikelijke subsidie (zowel voor het beheer van de collectie als voor de publieksactiviteiten). Daarnaast ontvangt het een structurele bijdrage vanuit de BIS en van de VriendenLoterij. Het Centraal Museum heeft een voldoende solide liquiditeitspositie. Op grond hiervan en op basis van de huidige inzichten wordt verwacht dat de continuïteit van het museum ondanks alle onzekerheden niet in het geding komt.

1.2: Publiek & Publiciteit

Fysiek bezoek

<i>Per locatie</i>	Jaarrekening	Jaarrekening	Begroting
	2023	2022	2023
Centraal Museum	93.666	67.945	100.000
nijntje museum	220.379	145.995	166.000
RSH	22.216	17.528	19.000
Evenementen	6.632	7.439	5.000
Totaal	342.893	238.907	290.000
Externe locatie (Oud Amelisweerd)	13.055	12.300	15.000

Ondanks de omstandigheid dat de vaste collectie-opstelling het gehele jaar en de stallen tussen tentoonstellingen door een aantal weken niet toegankelijk waren, en dat het nijntje museum een aantal weken gesloten was in verband met de verhuizing, sloten we het jaar af met 44% meer bezoekers dan in 2022.

Het vernieuwde nijntje museum bleek de grote publiekstrekker met 220.000 bezoekers, een stijging van maar liefst 50% ten opzichte van 2022. De tentoonstellingen in het Centraal Museum trokken met bijna 94.000 bezoekers ook meer bezoek dan vorig jaar, maar iets minder dan begroot. Dit werd veroorzaakt door de latere openstelling van de collectie-opstelling. Het Rietveld Schröderhuis kreeg 22.000 bezoekers, ook een aanzienlijke verbetering ten opzichte van eerdere jaren.

De twee tentoonstellingen in het landhuis Oud Amelisweerd telden in totaal 13.055 bezoekers, een lichte stijging van 6% ten opzichte van vorig jaar.

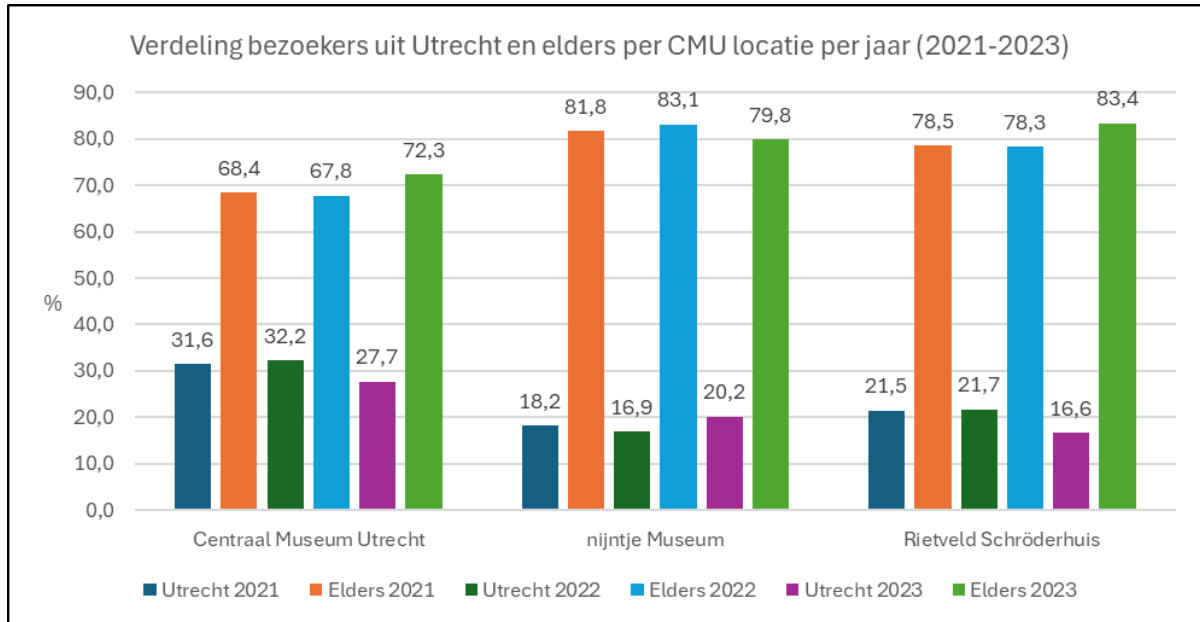
De onderlinge verhouding naar leeftijdscategorie is ten opzichte van 2022 niet gewijzigd. Het aandeel volwassenen blijft rond de 70% en kinderen rond 25%.

<i>Naar leeftijdscategorie:</i>	Jaarrekening	Jaarrekening	Begroting
	2023	2022	2023
Volwassenen	247.293	168.951	205.900
Studenten	8.125	7.452	8.700
Jongeren	2.479	3.213	2.900
Kinderen	84.996	59.291	72.500
Totaal	342.893	238.907	290.000

<i>Bezoeker per tarief</i>	Jaarrekening	Jaarrekening	Begroting
	2023	2022	2023
Volbetaler	68.165	51.276	60.900
Korting	108.380	77.716	95.700
Abo	132.538	82.608	101.500
gratis	33.810	27.307	31.900
Totaal	342.893	238.907	290.000

Ook de verhouding volbetaler versus korting, abonnementen en gratis is ongewijzigd gebleven ten opzichte van 2022. De grootste groep, abonnementen, bestaat uit bezoekers met een Museumkaart of VIP pas van de VriendenLoterij. In 2023 beslaat deze groep 35% van het totaal. Er is daarbij een groot verschil tussen bezoekers aan het Centraal Museum en aan het nijntje museum. In het Centraal Museum komen

verhoudingsgewijs veel meer bezoekers met een Museumkaart of VIP pas. Dit heeft te maken met het feit dat het aandeel bezoek aan het nijtje museum in het totaal bezoek is toegenomen. Voor een bezoek aan het nijtje museum maakt men minder gebruik van de Museumkaart of VIP pas.

In het Centraal Museum en het Rietveld Schröderhuis nam het bezoek uit Utrecht ten opzichte van voorgaande jaren af en kwamen er verhoudingsgewijs meer bezoekers van elders (nationaal en internationaal). In het nijtje museum was juist sprake van het tegenovergestelde effect, daar kwamen in 2023 verhoudingsgewijs meer bezoekers uit Utrecht ten opzichte van voorgaande jaren.

Educatie

Begeleid onderwijsbezoek :	Jaarrekening 2023	Jaarrekening 2022	Begroting 2023
<i>Centraal Museum</i>			
PO			
- Groepen	22	103	175
- Leerlingen	330	1.545	2.100
VO			
- Groepen	18	52	100
- Leerlingen	270	780	1.200
MBO/ HBO/ WO			
- Groepen	29	35	120
- leerlingen	435	525	1.440
<i>nijntje museum</i>			
- groepen	61	90	150
- kinderen	915	1.350	1.800
<i>RSH</i>			
PO			
- Groepen	8	29	20
- Leerlingen	104	348	240
VO			
- Groepen	14	12	20
- Leerlingen	168	144	240
MBO/ HBO/ WO			
- Groepen	37	66	90
- leerlingen	444	792	1.080
Totaal			
- groepen	189	387	675
- leerlingen	2.666	5.484	8.100

De uitgestelde opening van de nieuwe collectie-presentatie, alsmede de verhuizing van het nijntje museum, zorgden voor een afwachtende houding bij scholen(partners). Niet alle presentaties waren een acceptabel alternatief voor het primair onderwijs (PO). Daarnaast waren er verschuivingen in openingsdata, hetgeen voor onzekerheid zorgde in het organiseren van rondleidingen voor Cultuur en School (een belangrijke partner voor PO).

Met betrekking tot leerlingen uit het voortgezet onderwijs (VO) merkten we dat *Double Act* populairder was dan *Stoel neemt stelling*. Bij *Stoel neemt stelling* lag de focus voornamelijk op MBO/HBO.

Tot slot gold er in 2023 een andere programmering met een zomertentoonstelling terwijl er het jaar ervoor drie stallententoonstellingen te zien waren voor onderwijs. Dit had een negatief effect op het totaal aantal groepen en leerlingen.

<i>Rondleidingen (particulieren en bedrijven):</i>	Jaarrekening	Jaarrekening	Begroting
	2023	2022	2023
<i>Centraal Museum</i>			
Groepen	71	94	240
Deelnemers	1065	1410	2880
<i>nijntje museum</i>			
Groepen	8	0	0
Deelnemers	120	0	0
<i>Rietveld Schröderhuis</i>			
Groepen	45	45	130
Deelnemers	540	540	1560
Totaal			
Groepen	124	139	370
Deelnemers	1.725	1.950	4.440

Online bezoek via website en sociale media

<i>Website Centraal Museum:</i>	Jaarrekening	Jaarrekening	Begroting
	2023	2022	2023
Unieke bezoekers	510.517	503.038	500.000
Aantal views	1.680.346	1.707.272	1.700.000
Duur bezoek	1,64	1,35	1,30
Average pageview	2,86	2,51	2,50
Facebook	22.742	23.268	23.500
Twitter	19.282	19.767	19.300
Instagram	30.121	28.041	29.000
<i>Website Rietveld Schröderhuis</i>			
	Jaarrekening	Jaarrekening	Begroting
	2023	2022	2023
Unieke bezoekers	117.225	87.784	85.000
Aantal views	633.228	500.279	550.000
Duur bezoek	2,13	1,58	1,50
Average pageview	4,31	3,88	3,50
Facebook	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Twitter	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Instagram	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
<i>Website nijntje museum:</i>			
	Jaarrekening	Jaarrekening	Begroting
	2023	2022	2023
Unieke bezoekers	389.896	247.037	300.000
Aantal views	2.126.675	1.979.832	1.700.000
Duur bezoek	2,54	2,16	2,00
Average pageview	4,31	4,90	4,50
Facebook	19.946	18.968	19.000
Twitter	3.786	3.443	3.500
Instagram	10.600	6.550	19.000

De websites en sociale media zijn voor de museumbezoeker steeds belangrijkere instrumenten. Bijna alle onderdelen vertonen een stijging in de belangstelling ten opzichte van 2022. Vooral het nijntje museum vertoont prachtige cijfers als resultaat van een grote campagne rond de opening waarbij goed is ingezet op online promotie. Ook is de aanschaf van online tickets gestimuleerd om zo teleurstelling bij de entree te voorkomen. Het websitebezoek en het aantal pageviews is daarom veel hoger dan voorzien. Ook het aantal volgers op Instagram en Facebook is behoorlijk gestegen. Omdat de doelgroep op X (voorheen Twitter) niet meer overeenkwam, is besloten om geen gebruik meer te maken van dit kanaal in het vierde kwartaal en toont de jaarrekening het laatste cijfer van het derde kwartaal.

Voor het Centraal Museum geeft het gebruik van social media een ander beeld. Terwijl het aantal volgers op Facebook iets terugloopt, stijgt het aantal volgers op Instagram. Dit heeft te maken met het aantrekken van een jongere doelgroep die meer gebruik maakt van Instagram.

Het aantal unieke bezoekers van de website blijft redelijk constant gedurende de jaren. In 2023 komen we qua unieke bezoekers iets boven de verwachting uit, het aantal pageviews daarentegen is iets lager dan gemiddeld. Voor het Rietveld Schröderhuis overstijgt zowel het aantal unieke bezoekers als het aantal views de prognose. Dit komt door de promotie activiteiten rond de viering van het honderd jarige bestaan van het huis in 2024 en een betere vindbaarheid in de zoekmachines. Voor het Rietveld Schröderhuis waren er in 2023 nog geen aparte social mediakanalen ingericht.

Publiciteit

Free publicity:	Jaarrekening	Jaarrekening	Begroting
	2023	2022	2023
Waarde	2.331.400	2.824.600	4.250.000

In 2023 wist het museum minder *free publicity* te genereren dan in 2022. De waarde hiervan steeg met 0,9 miljoen naar 3,7 miljoen euro. We hadden echter op meer publiciteit gehoopt en een stijging verwacht naar 4,2 miljoen. Dit was helaas niet het geval.

Met name de stallentoonstellingen kregen veel (landelijke) publiciteit evenals de heropening van het nijntje museum en de nieuwe collectie-opstelling in het Centraal Museum. Maar ook kleinere tentoonstellingen als de exposities van Paul Klemann en Paulien Garnier Jardin konden op landelijke publiciteit rekenen.

1.3: Centraal Museum als partner

Het Centraal Museum staat open voor samenwerking en is daar actief naar op zoek. Directie- en MT leden, conservatoren en andere medewerkers vervullen functies in besturen, raden van toezicht en adviesraden. Door directieleden en medewerkers wordt contact onderhouden met vele externe stakeholders: met beleidsmakers, bestuurders en politici, instanties als de gemeente Utrecht, de provincie Utrecht, de culturele sector, de toeristische branche, het bedrijfsleven, fondsen en natuurlijk (particuliere) schenkers. Het Centraal Museum heeft intensief contact met andere (inter)nationale musea en speelt

een actieve rol binnen de Museumvereniging, SUM, ICOM en Musea bekennen Kleur. Daarnaast streeft het Centraal Museum voor zijn programma's intensief naar samenwerking met partners; uitgangspunt hierbij is dat meerdere organisaties elkaar kunnen versterken in achterban en bereik.

1.4: Nevenactiviteiten directie, MT en conservatoren

Directie

Bart Rutten

W139 Amsterdam – bestuur/voorzitter

SBMK – bestuur/voorzitter

Lid van de Raad van Toezicht van het Stedelijk Museum Alkmaar

Adviseur van de Vereniging Rembrandt

Adviseur van HEM Zaandam

Reporter AVRO TROS Nu te zien

Lid van de redactieraad *Museumtijdschrift*

Lid van de commissie KF Hein Stipendium

Marco Grob

Lid Raad van Toezicht Stichting State of Fashion (vanaf 1 juni 2023)

Voorzitter van de stichting Samenwerkende Utrechtse Musea (SUM)

Lid van het koepeloverleg Utrechtse cultuurinstellingen

Voorzitter van het Zakelijk Museumconvent

Bestuurslid Centrum Management Utrecht

Lid van de CAO commissie - Museumvereniging

Bestuurslid van de Stichting Sonsbeek & State of Fashion (t/m 31 mei 2023)

Penningmeester van de Stichting Museumregister (t/m 30 april 2023)

Managementteam

Willemijn de Boer, hoofd facilitaire zaken

Geen nevenfuncties

Anna Kesler, hoofd development & filantropie

Eigenaar van Anna K. consultancy

Penningmeester van de Steunstichting Nederlands Kamerkoor

Columnist *Sponsorreport*

July Ligtenberg, hoofd bedrijfsvoering

Bestuurslid Stichting Marieke Vromans

Bestuurslid Stichting Hemelsbreed

Lid van de commissie Cultuur verbindt Roosendaal

Jacqueline Rutten, hoofd publiek & informatie

Lid van de jury van de langlopende sponsorships voor *Sponsorreport*

Voorzitter marketingoverleg SUM

Merel Vens, hoofd commerciële zaken

Geen nevenfuncties

Marije Verduijn, hoofd collectiebeheer

Geen nevenfuncties

Conservatoren

Yolanda van den Berg, conservator Dick Bruna en nijntje museum

Geen nevenfuncties

Ninke Bloemberg

Bestuurslid at large (internationale samenwerkingen) ICOM fashion & costume
Lid van de Raad van Toezicht van New Order of Fashion
Lid van de Raad van Advies van Stichting M-ODE
Bestuurslid Dresscode/DC030
Lid van de Raad van Advies van VU-MKDA
Lid van de stuurgroep Modemuze
Gastdocent UvA/Fashion Minor
Gastdocent Erasmus Universiteit

Laurie Cluitmans, conservator hedendaagse kunst

Lid van de Adviescommissie Beeldende Kunst gemeente Utrecht
Lid van de Raad van Toezicht van Marres
Lid van de Invitatiecommissie Amsterdam Art Weekend
Lid van de adviesraad Museum Middelheim Antwerpen
Mentor van startende kunstenaars in het kader van Mentoring-traject Mondriaan Fonds
Jurylid Koninklijke Prijs voor Vrije Schilderkunst
Kunstcriticus voor o.a. *De Witte Raaf* en *MetropolisM*
Co-curator van *Double Plus Good*, tentoonstelling voor Nest i.s.m. Collectie de Bruin
Co-curator van *Echoes of our Stories*, tentoonstelling in Quetzal Art Space, Portugal.

Natalie Dubois, conservator toegepaste kunst

Extern adviseur van het Mondriaan Fonds
Lid van de Raad van Advies van VU-MKDA

Liesbeth M. Helmus, senior conservator oude kunst (ook lid van het MT)

Extern adviseur van het Mondriaan Fonds

René de Kam

Lid van de redactie van het *Jaarboek Oud-Utrecht*
Medewerker Erfgoed van de gemeente Utrecht
Promovendus Kunstgeschiedenis, Universiteit Utrecht

1.5: Collectiebeheer

Het Centraal Museum beheert de collectie van de gemeente Utrecht en heeft daarnaast veel andere werken in langdurig bruikleen onder zijn hoede. De bruiklenen van Dick Bruna (Mercis bv), de Van Baaren Stichting en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) zijn hierbij de meest omvangrijke.

De collectie wordt intensief gebruikt voor onderzoek, eigen tentoonstellingen en bruiklenen.

Het beheer van de collectie is ondergebracht bij de afdeling collectiebeheer. Deze is verantwoordelijk is voor de preventieve en actieve conservering van de objecten, voor de registratie en documentatie van aanwinsten en voor het goed doen verlopen van het uitgaande bruikleenverkeer.

Uitvoering Actieplan collectie

Bij de verzelfstandiging van het Centraal Museum, per 1 januari 2013, is geconstateerd dat er grootschalig achterstallig onderhoud was aan de collectie. De gemeente wilde de nieuwe stichting niet met deze erfenis opzadelen en vroeg het museum de stand van zaken in kaart te brengen en maatregelen ter verbetering voor te stellen. Dat is gebeurd in het Actieplan collectie (2015). De uitvoering van dit plan duurt vele jaren, omdat er maar een beperkte groep restauratoren beschikbaar is en omdat restauratiewerkzaamheden veel tijd en begeleiding vragen.

In 2023 is vooral gewerkt aan de stukken die deel uit zouden gaan maken van de nieuwe collectie-opstelling. Een omvangrijk project was bijvoorbeeld het schoonmaken en waar nodig behandelen van de vele honderden miniatuur objecten uit het poppenhuis van Petronella de la Court. Een ander bijzonder project betrof de reiniging en documentatie van een unieke scheepsglobe. Ook tientallen werken uit de collectie Van Baaren zijn in 2023 gerestaureerd. Hiervoor ontving het museum een aparte subsidie van de Van Baaren Stichting.

6. Collectie			
<i>Prestatiegegevens aantal objecten in collectie en registratiegraad:</i>	Jaarrekening	Jaarrekening	Begroting
	2023	2022	2023
Eigen collectie + bruiklenen	38.900	38.878	39.700
Bruna collectie	25.100	25.100	24.000
Rietveld Schröderarchief	9.900	9.900	8.000
Totaal	73.900	73.878	71.700
Registratiegraad (+ online toegankelijk)	99%	99%	99%
Digitaliseringsgraad	93%	92%	92%
<i>Aanwinsten, restauraties, conservering en bruiklenen:</i>	Jaarrekening	Jaarrekening	Begroting
	2023	2022	2023
Aanwinsten	75	124	200
Waarvan aankopen	40	52	150
Restauraties	50	33	25
Bruiklenen (uitgaand)			
- Aantal stukken	50	87	50
Aantal tentoonstellingen Nederland	20	32	20
Aantal tentoonstellingen buitenland	10	15	10

Het Centraal Museum heeft in 2023 voor alle deelcollecties mooie aanwinsten kunnen verwerven. Een bijzondere vermelding verdient de inkomende langdurige bruikleen van een particuliere verzamelaar, waardoor de collectie verrijkt werd met tientallen waardevolle werken van toonaangevende makers uit de twintigste eeuw, waaronder een aantal belangrijke graffitikunstenaars.

Door de belasting van de afdeling als gevolg van de voorbereiding van de nieuwe collectie-opstelling en het nieuwe depot, is aan collega instellingen aangegeven dat het museum enige tijd wat terughoudender zou zijn bij het toekennen van bruiklenen. Zo kon er geen uitzondering meer worden gemaakt op de minimale aanvraagtermijn van zes maanden. Het aantal bruiklenen is hierdoor iets lager dan in voorgaande jaren.

Wat betreft de digitalisering van de collectie, werd in 2023 een nieuwe ontwikkeling ingevoerd: we zijn gaan experimenteren met 3D- en 360 graden fotografie. Voor de modecollectie geldt dat deze vorm van digitaliseren veel toevoegt aan de vastlegging van objecten en het museum in staat stelt om stukken te laten zien die voor een gewone presentatie te kwetsbaar zijn. Ook voor andere deelcollecties bieden deze technieken mogelijkheden. De toepassing hiervan zal naar verwachting toenemen. Het Centraal Museum is met (inter)nationale partners in gesprek over het ontwikkelen van standaarden op dit gebied.

Vorbereiding nieuw depot

Het huidige museumdepot voldoet niet meer aan de eisen van de erfgoedinspectienormen (0-meting 2012). Het depot is vol en beantwoordt klimatologisch en technisch niet meer aan de voorwaarden voor verantwoord museaal depotbeheer (Arbo-eisen, klimaatregeling). De technische staat van het pand vereist vergaand groot onderhoud. De gemeenteraad heeft daarom besloten een investeringskrediet beschikbaar te stellen voor de bouw van een nieuw depot elders in de stad. Inmiddels zijn de voorbereidingen in volle gang. Deze worden geleid door VGU. Het Centraal Museum neemt deel aan het gebruikers- en opdrachtgeversoverleg. In 2023 is het vastgestelde definitieve ontwerp omgewerkt naar een technisch ontwerp dat begin 2024 door het ontwerpteam zal worden afgerond. Ook zijn verdere tellingen en metingen gedaan van alle collecties. De wensen en eisen voor de secundaire ruimtes in het nieuwe depot zijn verder uitgewerkt.

De ingebruikname van het depot is volgens de meest recente planning in 2027 voorzien.

1.6: Cultureel Ondernemerschap

Het Centraal Museum ziet cultureel ondernemerschap als een houding, een manier van werken en programmeren die gericht is op het behalen van een zo hoog mogelijk artistiek, maatschappelijk én zakelijk rendement. De realisering van een programma dat zowel een hoog inhoudelijk niveau als een breed maatschappelijk draagvlak heeft, kan niet zonder een werkend verdienmodel en een professionele bedrijfsvoering.

In deze paragraaf wordt met name ingegaan op een aantal kengetallen in relatie tot het verdienmodel. De financiële resultaten worden toegelicht in de jaarrekening.

Aantal en bezoekers aan evenementen

<i>Zakelijke en culturele evenementen:</i>	Jaarrekening	Jaarrekening
	2023	2022
Aantal evenementen	197	208
waarvan intern	86	101
waarvan extern	111	107

Hoewel het aantal externe evenementen in 2023 slechts een lichte stijging vertoonde is de omzet uit die evenementen wel met € 70.000 gestegen.

De verdere financiële resultaten van de winkel, horeca en evenementen worden toegelicht in de jaarrekening.

Relaties development en filantropie.

	Jaarrekening 2023	Jaarrekening 2022
Relaties zakelijk		
aantal	11	11
Relaties particulier		
aantal - vanaf 1000 euro	45	35
aantal - vanaf 50 euro	200	209
Eenmalige donaties in het museum	612	322
Donaties via website	2.990	1.934

Het aantal eenmalige donaties is flink toegenomen. Dit is onder andere het gevolg van het gebruik van de donatieknop op de website die bezoekers steeds vaker weten te vinden en de QR code die op zaal was aangebracht bij het (gratis) magazine van *Stoel neemt stelling*. Vanaf 2023 splitsen we de grotere gevers af van de vrienden die vijftig euro per jaar betalen, om zo een beter inzicht te krijgen. Door het niet zichtbaar zijn van de vaste collectie zijn er geen vriendencampagnes geweest. Dit had een lichte daling in het ledenaantal tot gevolg. Vanaf 2024 zal er meer worden ingezet op het vriendenlidmaatschap. Helaas zijn er in 2023 ook een aanzienlijk aantal vrienden overleden.

1.7: Personeel & Organisatie

<i>Personeel</i>	Jaarrekening 2023	Jaarrekening 2022	Begroting 2023
Aantal medewerkers in dienst (fte)	90	82	82
Aantal medewerkers in dienst (personen)	162	155	102
Aantal uitzendkrachten	-	1	2
Aantal zzp-ers	55	43	
Aantal vrijwilligers	120	120	108
Ziekteverzuim*	2,90%	4,66%	4,50%
*exclusief zwangerschapsverlof			

Ten opzichte van 2022 is de bezetting van de formatie toegenomen. Ook het aantal medewerkers in dienst steeg iets. Het aantal vrijwilligers is gelijk gebleven. In 2023 zijn verschillende vacatures, ontstaan door het vertrek van medewerkers die in 2022 met pensioen gingen, weer ingevuld. Dit lukte echter niet in alle gevallen. Ook in het museum is de krapte op de arbeidsmarkt goed merkbaar.

Interne organisatiestructuur

De organisatie wordt geleid door een directie die wordt gevormd door twee directeuren. Het Raad van Toezicht model is van toepassing. De twee directeuren vormen gezamenlijk de Raad van Bestuur van de Stichting Centraal Museum. In het verslagjaar zijn omvang en samenstelling van de directie ongewijzigd gebleven.

De directie/ Raad van Bestuur bestaat uit:

1. Artistiek directeur: Bart Rutten (1972; benoemd in 2017)
2. Zakelijk directeur: Marco Grob (1969, benoemd in 2016, daarvoor sinds 2009 zakelijk directeur, maar zonder statutaire bestuurdersbevoegdheid)

De organisatie wordt bestuurd door een directie die bestaat uit een artistiek directeur en een zakelijk directeur. De directeuren vormen samen het bestuur van de stichting. Het uitgangspunt bij dit bestuursmodel is gezamenlijke verantwoordelijkheid. De artistiek directeur is verantwoordelijk voor de artistieke leiding, waaronder de programmering, het educatief beleid en het collectiebeleid. De zakelijke leiding, waaronder financiën, marketing, personeel & organisatie, publieksservice, commercie, huisvesting, valt onder de verantwoordelijkheid van de zakelijk directeur. Vooral het beleid van de afdeling publiek & informatie en het team development (onderdeel van het projectbureau) wordt in die zin inhoudelijk door beiden vormgegeven.

Ziekteverzuim

Het ziekteverzuim is in 2023 met 2,9% ex zwangerschap sterk gedaald ten opzichte van 2022. Het ziektepercentage bedroeg toen 4,66%. De daling komt met name doordat een aantal langdurig zieken weer beter zijn gemeld.

Medezeggenschap

In het afgelopen jaar heeft de zakelijk directeur (de bestuurder in de zin van de WOR) vijf keer formeel vergaderd met de ondernemingsraad (OR). Daarnaast vonden er tussentijds per mail en bilateraal overleg afstemmingen plaats over verschillende onderwerpen. Ook heeft de zakelijk directeur eenmaal het overleg van het vrijwilligersplatform bijgewoond. De artistiek directeur is bij twee art.24 overlegvergaderingen aanwezig geweest.

Vanaf januari werd de OR ondersteund door een nieuwe ambtelijk secretaris. Deze samenwerking stopte echter in onderling overleg al in maart. De vacature is vervolgens opnieuw uitgezet en werd per 1 augustus 2023 ingevuld door een interne kandidaat, voormalig voorzitter van de OR. Om de functie op professionele wijze te kunnen invullen volgt zij hiervoor de opleiding tot ambtelijk secretaris.

De OR heeft in het voorjaar een tweedaagse training gevolgd.

In 2023 stemde de OR in met het opleidingsplan en de refarrel regeling. Met de regeling over 'gelijktijdig intern en extern werven' stemde hij niet in. De OR adviseerde over de opzet van de vragenlijst voor het medewerkers tevredenheidsonderzoek. Ook werd gesproken over onderwerpen als de voortgang van de verbouwingen, de heropening van het nijntje museum, de financiële situatie, werkdruk, en diversiteit en inclusie en zijn de leden meegenomen in het proces van het meerjarenbeleidsplan, waarbij specifiek de aandachtspunten voor de organisatie aan de orde kwamen.

Vorming en opleiding

In het afgelopen jaar hebben de directieleden, het MT en veel medewerkers weer tal van trainingen en opleidingen gevolgd. Het MT heeft zich met name bezig gehouden met periodieke werksessies gericht op het door-ontwikkelen en vertalen van de strategie, risicobeheersing, aanbevelingen uit het medewerkerstevredenheidsonderzoek en samenwerking (binnen en buiten het MT). Organisatiebreed zijn er trainingen aangeboden op het gebied van mindfulness, *unconscious bias*, maken en meten van de impact van tentoonstellingen en inclusieve werving en selectie.

Daarnaast zijn er ook trainingen (veelal voor bepaalde afdelingen) gegeven op het gebied van omgang met de media en woordvoering, gastvrijheid voor bezoekers met een beperking, profilering op basis van data met als doel het verbeteren van de klantervaring

door bezoekers, omgaan met agressie, bedrijfshulpverlening (BHV), sociale hygiëne (HACCP) en veilig werken.

Individueel is onder andere coaching aangeboden en hebben medewerkers zich ontwikkeld op terreinen als leidinggeven aan vrijwilligers, creatief schrijven ten bate van development, collectiemanagement depot, masterclass schrijven en business control.

Arbo

In het Centraal Museum is een Arbo commissie actief. Zitting hierin hebben de Arbo coördinator, de personeelsadviseur en een lid van de OR. In 2023 is het plan van aanpak voor de risico inventarisatie en evaluatie (RI&E) doorlopen met behulp van het nieuwe Arbo management systeem (AMS) . Als gevolg van de vele wijzigingen door de verbouwingen in het nijntje museum en het collectiegebouw bleek een nieuwe rondgang door de verschillende ruimtes noodzakelijk. Deze wordt in het eerste kwartaal van 2024 uitgevoerd. Daarnaast is er aandacht geweest voor werkplekinrichting, zowel qua ergonomie (zit/ sta bureaus) als verlichting en ventilatie. De resultaten worden meegenomen in het huisvestingsplan dat in 2024 wordt voorbereid en uitgevoerd. Het Arbo team komt periodiek bij elkaar en geeft de zakelijk directeur én de OR gevraagd en ongevraagd advies.

1.8: Huisvesting

De locaties

Het Centraal Museum is gehuisvest op verschillende locaties. De gebouwen van het Centraal Museum en het kantoorgebouw (Agnietenstraat 1-3) worden gehuurd van de afdeling vastgoed gemeente Utrecht (VGU). Dit geldt ook voor het depot. Het pand Agnietenstraat 2, waarin het nijntje museum en de technische werkplaats ondergebracht zijn, is eigendom van de Stichting Centraal Museum. Het Rietveld Schröderhuis wordt gezien als onderdeel van de collectie. Hierover zijn afzonderlijke afspraken met de gemeente Utrecht gemaakt.

Onderhoud en renovatie

Met VGU, die namens de gemeente Utrecht optreedt als eigenaar van de museumgebouwen, is bij de verzelfstandiging destijds een Meerjarenonderhoudsplan overeengekomen. De gemeenteraad heeft besloten dat bij een aantal gemeentelijke panden, waaronder die van het Centraal Museum, gelijktijdig met het uitvoeren van groot onderhoud de gelegenheid te baat moet worden genomen om de duurzaamheid van deze gebouwen te optimaliseren. In 2020 is door het college van B&W de daarvoor benodigde investering goedgekeurd en besloten dat er in 2021 de nodige ingrijpende werkzaamheden zouden worden uitgevoerd in het Centraal Museum. Eind 2021 is hiermee een start gemaakt in de jaren twintig vleugel, waaronder het vervangen van de klimaatinstallatie en het vernieuwen van de dakbedekking. In lijn met het gemeentelijk besluit zijn gelijktijdig een aantal ingrepen op het gebied van verduurzaming en andere verbeteringen uitgevoerd. Dit heeft geleid tot een stabielere museaal klimaat op alle verdiepingen en zou een aanzienlijke besparing in de energiekosten moeten opleveren. Als gevolg van de hoge energieprijzen en onvoldoende zonnepanelen, valt dit laatste echter in de praktijk tegen.

Op verzoek van het museum is ook een verbetering gerealiseerd van de routing in de collectiezalen op de begane grond en een vergroting van de bruikbaarheid van de tentoonstellingsruimte op de tweede verdieping.

De uitvoering van de werkzaamheden door VGU is eind mei afgerond, later dan gepland. Begin september kon de tweede verdieping weer worden ingericht met een

tentoonstelling en op 16 december hebben we de nieuwe collectie-opstelling op de begane grond en eerste verdieping feestelijk geopend voor publiek. In 2024 zal VGU vanuit dezelfde opzet als bij de jaren twintig vleugel starten met onderhouds- en verduurzamingswerkzaamheden in de middeleeuwse vleugel en het kantoorgebouw.

In het najaar van 2023 is ieder Meerjarenonderhoudsplan (MJOP) geactualiseerd. Op basis hiervan zullen we, ook in relatie tot het beschikbare budget opnieuw keuzes maken voor de planning van het (groot) onderhoud aan onze panden. Voor de gehuurde panden is dit beperkt tot het huurdersonderhoud. Het groot onderhoud waarvoor VGU verantwoordelijk is valt onder de Meerjarenonderhoudsplannen van de gemeente. In 2023 is naast het renoveren en verduurzamen van de jaren twintig vleugel ook uitvoering gegeven aan groot onderhoud in het Rietveld Schröderhuis. In het nijntje museum is het buitenschilderwerk en herstel van de parketvloer uitgevoerd als onderdeel van de verbouwing. Na de heropening van het nijntje museum is een nieuw Meerjarenonderhoudsplan voor deze locatie opgesteld.

Duurzaamheid

Naar aanleiding van een 'energiecontrole' in september 2020, is in samenwerking met de gemeente als eigenaar gekeken naar verplicht te nemen duurzaamheidsmaatregelen. Een deel hiervan is meegenomen in de renovatie van de jaren twintig vleugel. Voor het kantoor wordt incidenteel meubilair vervangen. Hierbij wordt gestreefd naar hergebruik door de aanschaf van tweedehands meubilair.

Voor het depot betekent het duurzaamheidsstreven dat nog moet worden gekeken naar maatregelen die direct (dan wel binnen één of twee jaar) besparingen opleveren, zoals het isoleren van leidingen en appendages, efficiënter schakelen van installaties, maar ook het vervangen van de verlichting van de kantoren.

Aan de onderhoudspartij voor de liften is gevraagd om te kijken of de verlichting en de ventilatie in de liften via een sensor geschakeld kunnen worden.

De samenwerking met de *Clique* is nu ook voortgezet in de verwerking van het organische afval dat vrij komt in het nieuwe nijntje café. Deze partij neemt van ons afval af en gebruikt dit als grondstof voor voedselproducten die vervolgens weer door ons kunnen worden gekocht en bijvoorbeeld in het café op het menu kunnen worden gezet. In het nijntje café wordt sinds de heropening een volledig vegetarisch menu gevoerd.

In 2023 hebben we opnieuw van de *Green Key* organisatie voor het Centraal Museum het gouden certificaat toegekend gekregen. In 2023 zijn we begonnen met de nodige ingrepen om ook voor het nijntje museum een dergelijk certificaat te behalen. Bij de verbouwing van het nijntje museum zijn uiteraard al allerlei duurzaamheidsmaatregelen getroffen. De aanbouw (nieuwbouw) van het nijntje museum is geheel circulair gebouwd. Daarnaast is overal dubbel glas of folie aangebracht, zijn zonnepanelen geplaatst die elektriciteit opslaan in een groot accupakket, wordt energie opgewekt door warmtepompen en vindt warmteterugwinning plaats via de luchtkanalen. Ook is er sprake van een grote mate van isolatie. In het nijntje café wordt actief gewerkt aan het beperken van de afvalstromen. Overal in het museum wordt ledverlichting toegepast.

Uitbreiding nijntje museum

In 2018 is vanwege het grote succes van het nijntje museum, besloten om, teneinde meer bezoekers te kunnen toelaten, een uitbreiding te realiseren door een nieuw gebouw van drie bouwlagen in de tuin aan de achterkant te plaatsen. Hierdoor is het museum bijna verdubbeld in oppervlakte (van 800m² naar 1550 m²). Op 21 juni jl. werd het vergrootte en tevens verbouwde bestaande pand feestelijk geopend in aanwezigheid van de

burgemeester en was het nijntje museum weer toegankelijk voor het publiek. Zowel de VriendenLoterij als Mercis BV hebben ruimhartig bijgedragen aan de financiering van deze uitbreiding en verbouwing.

Tijdens de sluiting van het nijntje museum aan de Agnietenstraat hebben nijntje en haar vriendjes tijdelijk onderdak gevonden in de voormalige openbare bibliotheek aan de Oudegracht. Het museum was op deze locatie gehuisvest tot eind mei 2023.

1.9: Toelichting toepassing Cultural Governance Code, Fair Practice Code & Diversiteit en Inclusie

Governance Code Cultuur

In deze paragraaf licht het Centraal Museum toe hoe de principes van de Governance Code Cultuur worden toegepast. Voor de aanbevelingen geldt dat het Centraal Museum hieraan voldoet, en dat, indien dit niet het geval is, de redenen hiervoor worden toegelicht.

1. De organisatie realiseert haar maatschappelijke doelstelling door culturele waarde te creëren, over te dragen en/of te bewaren.

Het Centraal Museum wil de blik van de bezoeker verruimen door middel van kunst en cultuur. Utrecht is daarbij onze basis, de wereld ons speelveld.

We zetten daarbij nadrukkelijk in op een maatschappelijk georiënteerde programmering - zonder afbreuk te doen aan artistieke ambities- en activiteiten waarin de uitdagingen van deze tijd doorklinken. Samen met denkers en doeners van buiten onze organisatie ontwikkelen we tentoonstellingen, educatieve en digitale projecten. Steeds vormen urgente hedendaagse thema's in combinatie met onze museumcollectie het uitgangspunt.

In het nijntje museum ontdekt de jongste doelgroep haar wereld met nijntje en haar vriendjes. En door een bezoek aan het Rietveld Schröderhuis te brengen maakt de bezoeker kennis met dit architectonische hoogtepunt van De Stijl en icoon van Utrecht. Het Centraal Museum bewaart, beheert, conserveert, restaureert, onderzoekt, bewerkt, verzamelt, publiceert en presenteert voorwerpen van kunst en geschiedenis, in en buiten de eigen muren. Het Centraal Museum onderschrijft de nieuwe internationale museumdefinitie van de ICOM: 'Een museum is een permanente instelling zonder winstoogmerk, in dienst van de samenleving, gericht op het onderzoeken, verzamelen, bewaren, interpreteren en tentoonstellen van materieel en immaterieel erfgoed. Musea zijn openbaar, toegankelijk en inclusief en bevorderen diversiteit en duurzaamheid. Ze werken en communiceren ethisch, professioneel en met participatie van gemeenschappen. Musea bieden een verscheidenheid aan ervaringen met het oog op educatie, genoegen, reflectie en kennisuitwisseling.'

Het Centraal Museum heeft bij de uitvoering van haar activiteiten en bedrijfsvoering oog voor duurzaamheid en scherpt haar duurzaamheidsbeleid voortdurend verder aan.

2. De organisatie past de principes van de code toe en licht toe hoe zij dat heeft gedaan ('pas toe én leg uit'). De organisatie volgt de aanbevelingen op en wijkt daar alleen gemotiveerd van af ('pas toe óf leg uit').

Het Centraal Museum past de principes van de code toe en licht in dit overzicht toe hoe hieraan invulling wordt gegeven. De aanbevelingen worden toegepast, tenzij in dit overzicht anders wordt vermeld.

3. Bestuurders en toezichthouders zijn onafhankelijk en handelen integer. Zij zijn alert op belangenverstrengeling, vermijden ongewenste belangenverstrengeling en gaan op een transparante en zorgvuldige wijze om met tegenstrijdige belangen.

Dit principe en de aanbevelingen zijn vastgelegd in de statuten en reglementen. In de statuten is een regeling opgenomen voor (goedkeuring van) besluiten waarbij een lid van de directie of de Raad van Toezicht een tegenstrijdig belang heeft. Deze paragraaf is in 2022 aangescherpt. (Neven)functies worden bij het aangaan besproken in een vergadering van de Raad van Toezicht en de directeur-bestuurders. Eenmaal per jaar wordt het overzicht van (neven)functies van alle leden van de directie en de Raad van Toezicht, als onderdeel van het jaarverslag, besproken door de Raad van Toezicht en de directie. Wanneer zich een mogelijk ongewenste belangenverstrengeling voordoet, wordt dit besproken en wordt er melding van gemaakt in het bericht van de Raad van Toezicht in het jaarverslag.

In het verslagjaar zijn er geen meldingen geweest van (mogelijke) belangenverstrengeling of (potentieel) tegenstrijdige belangen.

4. Bestuurders en toezichthouders zijn zich bewust van hun eigen rol en de onderlinge verdeling van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden en handelen daarnaar.

De governance structuur wordt periodiek besproken om vast te stellen of deze nog passend is. De rollen van de leden van de Raad van Toezicht en de directeur-bestuurders komen daarbij ook aan de orde, evenals de onderlinge verdeling van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden, en de vraag of dit in de praktijk wordt nagevolgd.

Het principe is een onderdeel van de jaarlijkse zelfevaluatie van de Raad van Toezicht. De rollen, taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de Raad van Toezicht en de directeur-bestuurders zijn in de statuten en reglementen vastgelegd.

5. Het bestuur is verantwoordelijk voor de algemene en dagelijkse leiding, het functioneren en de resultaten van de organisatie.

De directeur-bestuurders zijn belast met de algemene en dagelijkse leiding van de organisatie van het Centraal Museum. Zij zijn verantwoordelijk voor het functioneren en de resultaten van de organisatie en leggen daarover verantwoording af aan de Raad van Toezicht. De aanbevelingen van dit principe zijn vastgelegd in de statuten, de reglementen en in de overige beleidsrichtlijnen.

6. Het bestuur gaat zorgvuldig en verantwoord om met de mensen en de middelen van de organisatie.

Het Centraal Museum wil een goede werkgever zijn en voert een sociaal personeelsbeleid. Het Centraal Museum heeft de uitwerking van dit principe vastgelegd in een aantal documenten (handboek P&O, gedragscode, klachtenregeling en in de organisatie (ondernemingsraad, een Arbocommissie, werkgroep diversiteit en inclusie). Het museum hanteert de CAO van de Museumvereniging.

Een zorgvuldige omgang met de middelen is uitgangspunt. Het Centraal Museum heeft regels voor inkoop en aanbesteding en legt verantwoording af aan de verschaffers van de middelen: de gemeente Utrecht en het ministerie van OCW (via de jaarlijkse verantwoording); het publiek (via het jaarverslag, dat op de website wordt gepubliceerd); externe financiers, zoals sponsors, fondsen, schenkers (op diverse manieren, afhankelijk van de afspraken met de financiers). Het Centraal Museum heeft goede procedures voor risicobeheersing en controle. Met name op het gebied van risicobeheersing zijn afgelopen jaar aanscherpingen doorgevoerd.

7. De Raad van Toezicht voert zijn toezichthoudende, adviserende en werkgeversrol op een professionele en onafhankelijke wijze uit.

De leden van de Raad van Toezicht voldoen aan de eisen zoals die in de profielschets voor de Raad van Toezicht worden omschreven.

In het reglement van de Raad van Toezicht is expliciet opgenomen dat de leden van de Raad van Toezicht bij de vervulling van hun taak zich richten naar het belang van de stichting en de met haar verbonden instellingen.

De Raad van Toezicht heeft een auditcommissie ingesteld. Haar taak is de voorbereiding van de bespreking van financiële onderwerpen in de vergaderingen met de zakelijk directeur en de controller voor de Raad van Toezicht. Ook voert de auditcommissie minimaal één keer per jaar een gesprek met de accountant. De Raad van Toezicht als geheel blijft verantwoordelijk voor de besluiten over financiële aangelegenheden. De aanbevelingen van dit principe worden toegepast en zijn vastgelegd in statuten en reglementen.

Een vaste remuneratiecommissie van de Raad van Toezicht voert jaarlijks een gesprek met de afzonderlijke directieleden. Dit gesprek wordt door hen voorbereid aan de hand van een schriftelijke zelfreflectie. Daarnaast laat de Raad van Toezicht één keer per drie á vier jaar een 360 graden evaluatie door een externe partij uitvoeren. De bezoldiging van de directieleden wordt vastgesteld door de Raad van Toezicht, deze valt niet onder de CAO van de Museumvereniging. De functiebeschrijvingen van de directeur-bestuurders en de wijze van vaststelling van de bezoldiging zijn het afgelopen jaar door de Raad van Toezicht samen met een extern bureau onderzocht en opnieuw vastgelegd. Minimaal één keer per jaar voert een afvaardiging van de Raad van Toezicht een overleg met de ondernemingsraad.

8. De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor zijn samenstelling en waarborgt daarbij deskundigheid, diversiteit en onafhankelijkheid.

De Raad van Toezicht heeft een profielschets opgesteld waarin wordt aangegeven aan welke eisen leden van de raad moeten voldoen en welke kennis, deskundigheid en ervaring in de raad vertegenwoordigd dienen te zijn. In zijn samenstelling waarborgt de raad diversiteit, met aandacht voor leeftijd, etnische achtergrond en geslacht. Bij de samenstelling wordt rekening gehouden met een zo groot mogelijke spreiding, zowel geografisch en maatschappelijk als wat betreft deskundigheden. De aanbevelingen van dit principe zijn in de statuten en reglementen vastgelegd.

De Raad van Toezicht geeft in zijn verslag, dat elders in dit jaarverslag is opgenomen, inzicht in de wijze waarop hij in 2023 uitvoering heeft gegeven aan zijn taken. Daarbij wordt de samenstelling van de Raad van Toezicht zichtbaar gemaakt. Hierbij is tevens nadere informatie over relevante (neven)functies van de leden opgenomen en het rooster van aftreden.

Fair Practice Code

Wij vinden *fair practice* erg belangrijk, we onderschrijven en werken dan ook volgens de hierop gerichte code. Wij hanteren de richtlijn kunstenaarshonoraria sinds de invoering hiervan en passen de code ook toe op de behandeling en beloning van personeel, vrijwilligers, stagiairs en zzp-ers. Wij volgen de CAO van de Museumvereniging,

hebben een actieve ondernemingsraad en een vrijwilligersplatform. Samen geven wij vorm aan een sociaal personeelsbeleid dat is vastgelegd in een aantal documenten (handboek P&O, gedragscode, klachtenregeling, beleid voor grensoverschrijdend gedrag) en dat zich uit in de Arbocommissie en de werkgroep diversiteit en inclusie. Zoals ieder jaar voerden we ook in 2023 een medewerkerstevredenheidsonderzoek uit. Werkdruk en de kantoor situatie komen daarbij als belangrijkste verbeterpunten naar voren.

De Stichting Centraal Museum valt onder de wet normering topinkomens (WNT); in de jaarrekening wordt daarover gerapporteerd. De leden van de Raad van Toezicht ontvangen een bezoldiging.

Code diversiteit en inclusie

Het Centraal Museum onderschrijft de code diversiteit en inclusie. Als het kunstmuseum van de stad met nationale en internationale ambities en als de plek waar in de breedte de verhalen verteld worden over de geschiedenis van de stad, heeft het de verantwoordelijkheid een museum te zijn waar meer mensen zich gerepresenteerd voelen. Een museum dat de blik verruimt en inzet op een grotere betrokkenheid tussen museum en bezoekers, zowel binnen als buiten de muren van het museum.

Sinds 2021 bestaat er binnen het Centraal Museum een werkgroep diversiteit en inclusie die als doel heeft om door een organisatie brede vertegenwoordiging diversiteit en inclusie bespreekbaar te maken en te fungeren als vliegwiel voor meer bewustwording en kennis hierover.

Hieronder een selectie van voorbeelden hoe hier in 2023 invulling aan is gegeven.

1. Programmering

- In 2022 is begonnen met het uitvoeren van een nulmeting om de diversiteit van de collectie te bepalen. Hierbij wordt de collectie onderzocht op thematische basis. Hoe is de verdeling in gender van de makers in de collectie? Wat is de herkomst van onze collectie? Zijn daar sporen van slavernij in terug te vinden? De resultaten worden onder andere gepresenteerd in blogs op de website waarbij samen met een expert en een maker wordt gereflecteerd op de bevindingen van de nulmeting. De eerste twee blogs zijn in 2023 gepubliceerd.
- Bij het Rietveld Schröderhuis werd een tastrondleiding voor blinde en slechtziende bezoekers gelanceerd. Ten behoeve van de rondleiding is ook een voelmaquette van het huis gemaakt.
- De hele zomer was het regenboogzebrapad te zien in de tuin
- Er is opnieuw intensief samengewerkt met de Stadsredactie. Deze heeft als doel bewoners uit de stad te betrekken bij het museum en hun stem en visie terug te laten komen in de verhalen die het museum vertelt. Dat doen we met vertegenwoordigers uit de wijken waarvan de bewoners ons nog niet zo gemakkelijk weten te vinden: Kanaleneiland, Overvecht, Zuilen en Leidsche Rijn. Naast advisering over tentoonstellingen leidde dit in 2023 ook tot een presentatie in tentoonstellingsruimte De Column.
- Het vernieuwde nijntje museum is geheel rolstoel toegankelijk, de akoestiek is verbeterd, er worden inclusieve pictogrammen toegepast, er zijn rolstoelvriendelijke spellen, prikkelarme cabines, veel reliëf en tactiele materialen, voelboeken, brailleboeken, gebarenboeken enz.
- We organiseren gebarenrondleidingen, meertalig voorlezen, voorschoolse taalprogramma's en aangepaste onderwijsprogramma's. We trainen hiertoe medewerkers op inclusie en maken een inclusie-pagina website.
- We ontwikkelden samen met andere Utrechtse musea Utrecht Museumdag met verschillende programmalijnen. Voor Vrijdag Museumdag komen de mensen naar het museum, daarnaast hebben we een programma op locatie met replica's. Ook is er het reizend depot waar we altijd een object voor aanleveren, onder de noemer Museum voor 1 Dag. Voor Museum voor Makers zijn illustraties, geïnspireerd op bloemstukken uit onze collectie gemaakt, die worden ingezet bij creatieve workshops op locatie. Deze dag is ontwikkeld vanuit de wens om ook

- (oudere) bewoners die minder mobiel zijn door fysieke of mentale beperkingen, toegang te blijven geven tot de kunstwerken en verhalen uit de Utrechtse musea.
- Met het programma De wijk centraal nodigden we wederom inwoners uit diverse wijken uit om kennis te maken met het museum. Dit was mogelijk dankzij genereuze bijdragen van de BIS en de Van Baaren Stichting. Met De wijk centraal proberen we de drempel voor een museumbezoek te verlagen voor Utrechters die niet vanzelfsprekend een museum bezoeken. Zo werden geïnteresseerden met een bus opgehaald om een middag langs te komen. In het museum stond er vervolgens een kop koffie of thee klaar, waren er leuke activiteiten en was het zowel mogelijk om de collectie te zien als met buurtbewoners te praten. Aan het einde van de dag werd iedereen weer met de bus naar huis gebracht.
  - We brachten het museum ook naar de wijken toe. Dit deden we door workshops en andere activiteiten te organiseren in buurthuizen en bibliotheken, waarbij deelnemers kennis maakten met kunst en cultuur uit de wereld van het Centraal Museum. Zo maakten we niet alleen programma's voor alle bewoners van Utrecht, maar ook mét alle Utrechters.

2. Publiek

- Op basis van toegankelijkheidsscans van de Solgu en Stichting Accessibility wordt er doorlopend gewerkt aan de toegankelijkheid van onze facilitaire en digitale voorzieningen. Ook is een intern werkdocument in ontwikkeling om toegankelijkheid van tentoonstellingen beter te waarborgen.
- Het gebruik van de *Sunflower-keycord* is ingevoerd. Hiermee kunnen bezoekers op subtiele wijze communiceren dat ze door een onzichtbare beperking wellicht wat meer tijd en aandacht nodig hebben;
- Er is een videotour in Nederlandse Gebarentaal (NGT) voor het Rietveld Schröderhuis gemaakt. NGT is nu beschikbaar als negende taal in de mediaguide
- U-pashouders (voor bewoners van Utrecht met een laag inkomen) konden ook het afgelopen jaar gratis naar onze musea;
- De toiletten van het kantoor en het Centraal Museum zijn – als laatste van onze locaties – geheel genderneutraal gemaakt.
- Bij het Centraal Museum zijn ook in 2023 rondleidingen in NGT georganiseerd bij de verschillende stallententoonstellingen, allen gegeven door een dove rondleider.
- Er zijn Onvergetelijk Centraal-rondleidingen georganiseerd voor mensen met dementie en hun dierbaren.
- We zijn gestart met de ontwikkeling van een multi-zintuiglijke rondleiding voor blinde en slechtziende bezoekers in Collectie Centraal, deze wordt in 2024 ingezet.

3. Partners

- Er is organisatiebreed een partnerinventarisatie uitgevoerd. Deze inventarisatie wordt momenteel geanalyseerd. Ook is er een ethische code voor samenwerking met partners in ontwikkeling.

4. Personeel

- De werkgroep diversiteit en inclusie heeft advies uitgebracht over het gelijktijdig in- en extern werven van personeel. De ondernemingsraad adviseerde dit niet te doen. Het advies van de ondernemingsraad hebben wij overgenomen.

- In samenwerking met expertisebureau Ocellus Consultancy is een traject over objectieve werving en selectie gestart, leidinggevenden worden getraind en advertentieteksten zijn aangepast
- In 2023 is opnieuw een serie rondetafelgesprekken over diversiteit en inclusie georganiseerd voor medewerkers, om de vragen en ideeën die er heersen over het onderwerp in kaart te brengen.

2 Verslag van de Raad van Toezicht 2023

Dit jaar stond vooral in het teken van de feestelijke heropening in juni van het geheel vernieuwde en uitgebreide nijntje museum én in december van de grootscheeps verbouwde jaren twintig vleugel met een compleet nieuwe collectie-opstelling. Beide verbouwingen hadden behoorlijk vertraging opgelopen, de feestvreugde was er niet minder om. De Raad van Toezicht is enthousiast over de manier waarop naast stakeholders ook het Utrechtse publiek deelgenoot werd gemaakt van de festiviteiten. De haast festivalachtige sfeer van beide heropeningen had een grote aantrekkingskracht.

In de periode dat er delen verbouwd werden was de rest van het museum geen dag gesloten. Er waren dus ook in 2023 nieuwe tentoonstellingen in de Stallen en in landhuis Oud Amelisweerd te zien. En het nijntje museum vond tijdelijke huisvesting aan de Oudegracht in Utrecht. De Raad van Toezicht is er zich terdege van bewust dat dit alles op de organisatie grote druk heeft gelegd. Bovendien was de COVID-19--pandemie nog maar net achter de rug. Op deze plek spreekt de Raad daarom graag nogmaals waardering uit voor de niet aflatende inzet en het enthousiasme van alle medewerkers en vrijwilligers van het Centraal Museum, het nijntje museum en het Rietveld Schröderhuis.

De hogere kosten van de verbouwingen, maar ook de stijgende loonkosten en energieprijzen vroegen in 2023 om een nauwlettende monitoring in het kader van afdoende risicobeheersing. Temeer daar de bezoekerscijfers weliswaar aantrokken, maar nog niet op het gehoopte niveau waren van voor de pandemie. De raad werd steeds van accurate en grondige informatie voorzien. Elk kwartaal bespreekt bovendien de auditcommissie met de directeur-bestuurder de stand van zaken. Daardoor verdiept het gesprek over de financiële risico's en strategie zich tijdens de reguliere vergaderingen. De raad kan met een gerust hart vaststellen dat hij zijn rol als toezichthouder goed kon vormgeven. Risico's staan scherp op het netvlies van de organisatie en toekomstscenario's worden gebaseerd op realistische uitgangspunten.

In 2023 is na een tenderprocedure een nieuwe accountant door de raad benoemd. Ook deze 'frisse' blik draagt bij aan het scherp blijven van het toezicht. Het Centraal Museum past de Code Cultural Governance toe. De acht principes die in de code zijn opgenomen vormen de leidraad. In het bestuursverslag is de governance scan opgenomen.

In 2023 vergaderde de Raad van Toezicht zes keer in aanwezigheid van de Raad van Bestuur. Die vergaderingen bereidt de raad onder andere voor door een onderling overleg voorafgaand aan de reguliere vergadering.

In 2023 werd het jaar gestart met een extra bijeenkomst die in het teken stond van de voorbereidingen voor een nieuwe meerjarige subsidieaanvraag en de rol die de raad daarbij kon en wilde spelen. Gedurende heel 2023 is de Raad van Toezicht in een adviserende rol betrokken geweest bij dit proces als kritische, betrokken partner. De bij de gemeente Utrecht en het rijk ingediende beleidsplannen zijn in de ogen van de raad ambitieus en laten een museum zien dat zich bewust is van zijn rol in de samenleving. Ook bij de uitvoeringsagenda van deze plannen voelt de Raad van Toezicht zich nauw betrokken.

Daarnaast is het traject dat vorig jaar was ingezet om te komen tot een herziene functiewaardering afgerond. Het heeft geresulteerd in een belonings- en beoordelingskader. Een en ander is in nauw overleg met de Raad van Bestuur opgesteld.

Het museum ondervond in 2023 nog steeds de effecten van de krapte op de arbeidsmarkt. Werkdruk is daarmee een terugkerend onderwerp in de gesprekken met de Raad van Bestuur. Maar ook staat het hoog op de agenda van de ondernemingsraad (OR). Het onderwerp domineerde het jaarlijkse gesprek, naast vragen over het vinden van een goede balans in de werkverdeling tussen werknemers en vrijwilligers. De samenstelling van de OR heeft in 2023 redelijk wat veranderingen ondergaan. Men was te spreken over de manier waarop het vormgeven van zijn rol wordt gefaciliteerd en ondersteund door de directie.

De financiële gezondheid van het museum heeft de voortdurende aandacht. Het goedkeuren van de jaarlijkse begroting en de jaarverantwoording behoort tot de verantwoordelijkheid van de Raad van Toezicht. Voorafgaand aan die goedkeuring bespreekt de auditcommissie de begroting met de zakelijk directeur en de controller. Daarnaast staan twee keer per jaar de halfjaarcijfers op de agenda, zodat sprake is van een helder en actueel beeld.

De jaarverantwoording wordt bovendien door de auditcommissie doorgenomen met de accountant. Ook in 2023 was dit onderdeel van de werkzaamheden.

Ondanks de stijgende kosten van o.a. lonen, verbouwingen en energie, is de financiële positie van het museum op dit moment gezond. Het nijntje museum en het Rietveld Schröderhuis tonen een vrij vlot herstel van de bezoekerscijfers, maar het bezoek aan het Centraal Museum bleef aanvankelijk in 2023 nog achter bij de verwachting. In het vierde kwartaal, bij de tentoonstelling Stoel neemt stelling en na de heropening van de jaren twintig vleugel, lijkt het tij zich ten positieve te keren

Het museum houdt daarom, met instemming van de Raad van Toezicht, in de verschillende scenario's rekening met een voorzichtig herstel van de publieksinkomsten.

Ook dit jaar stonden de verschillende verbouwingen op de agenda.

In de Raad van Toezicht werd vanzelfsprekend gesproken over de invloed van de opgelopen vertragingen op de bezoekerscijfers en daarmee samenhangend de te verwachten publieksinkomsten. De gepresenteerde en goedgekeurde begroting 2023 houdt hiermee in de ogen van de Raad voldoende rekening evenals de monitoring van de resultaten.

Risico's met betrekking tot de financiële positie en de staat van de gebouwen worden elke vergadering geagendeerd. Alle, dus ook de overige risico's zijn in een risicodocument in kaart gebracht inclusief een beschrijving hoe ermee wordt omgegaan. In 2023 is dit document aangescherpt; dat wil zeggen dat vooral de door de Raad van Bestuur opgestelde top-10-risico's worden uitgediept tijdens de reguliere vergadering. De Raad van Toezicht bespreekt dit document jaarlijks om vast te stellen dat alle potentiële risico's op het netvlies staan en om zich ervan te vergewissen dat de protocollen worden nageleefd.

Tijdens de jaarlijkse zelfevaluatie heeft de raad geconstateerd dat hij stappen heeft gezet. Het onderlinge vertrouwen is gegroeid en er is voldoende sprake van complementaire competenties. Ook de relatie met de Raad van Bestuur ontwikkelt zich, met behoud van de rolvastheid. Het vinden van een gezonde en effectieve balans tussen agenderend en

opbouwend kritisch volgen blijft een aandachtspunt. Maar het open gesprek dat gevoerd wordt vormt in de ogen van de raad een gezonde basis.

Al met al kijkt de raad terug op een intensief 2023, een jaar met bijzondere hoogtepunten.

8 februari 2024, Henriëtte Post
Voorzitter Raad van Toezicht

2.1: Functies en nevenfuncties leden Raad van Toezicht

Jane Chin-a-Fo, lid tot 28 september 2025
Hoofd Financiën/Plv. directeur DAO van het DG Rechtspleging en Rechtshandhaving,
Ministerie van Justitie en Veiligheid
Lid van de Raad van Commissarissen van Finraad II / Valstar Simonis
Lid van de Raad van Commissarissen van Wooninvest

Bart Leferink, lid tot 22 januari 2024
Plaatsvervangend hoofdredacteur NOS Nieuws
Bestuurslid journalistieke prijs De Tegel

Imara Limon, lid tot 23 juni 2024
Conservator Amsterdam Museum

Bart van Meegen, lid tot 15 maart 2026
President Rechtbank Overijssel tot 1 oktober
President Rechtbank Amsterdam vanaf 1 oktober
Raadsheer-plaatsvervanger bij het gerechtshof Den Haag tot 1 oktober
Voorzitter van de Stichting Vrienden van de Domkerk
Vertrouwenspersoon bij Museum Catharijneconvent
Lid van de Raad van Toezicht van Wereldmuseum Rotterdam
Lid van de Raad van Toezicht van het Nationaal Museum Voor Wereldculturen

Henriëtte Post, voorzitter tot 28 oktober 2024
Lid van de Raad van Toezicht van NEMO Science Museum
Lid van de Raad van Toezicht van Theater Artemis
Lid van de Raad van Toezicht van Schouwburg Amstelveen

Maarten Prak, lid tot 1 januari 2026
Voorzitter corona-klankbordgroep Koninklijke Nederlandse Akademie van
Wetenschappen (KNAW)
Co-voorzitter klimaat-klankbordgroep Koninklijke Nederlandse Akademie van
Wetenschappen (KNAW)
Board member ALLEA (All European Academies)

Jan Willem Steunenbergh, lid tot 28 september 2025
Eigenaar en commercieel directeur Essensor Sensory Research & Smaakonderzoek.nl
Bestuurslid Utrecht Development Board

2.2: Vergaderfrequentie, rooster van aftreden en honorering

Datum	Soort vergadering	Onderwerpen
31 januari 2023	Visie bijeenkomst	
28 maart 2023	RvT-vergadering	Jaarrekening 2022 Accountantsverslag Visiedocument Bespreking thematische onderwerpen Advies nieuwe accountant
4 juli 2023	RvT-vergadering	Themabespreking: Merkcampagne Plan van aanpak Blueyard Terugkoppeling gesprek Raad van Cultuur
26 september 2022	RvT-vergadering	Themabespreking visievorming ten bate van MBP Halfjaarrapportage Begroting 2024 (vaststelling)
6 december 2022	RvT-vergadering	Themabespreking Managementletter Risicodocument 3e kwartaalrapportage

Het rooster van aftreden:

Naam	Benoemd	Herbenoemd	Maximale zittingsduur tot
J. Chin-a-Fo	2021	-	2029
B.J. Leferink	2020	-	2028
I.A. Limon	2020	-	2028
H.J.H. van Meegen	2022	-	2030
H.I. Post	2020	-	2028
M.R. Prak	2022	-	2030
J.W. Steunenbergh	2021	-	2029

2.3: Algemeen profiel en verantwoordelijkheid leden Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht wordt zodanig samengesteld dat onder de leden voldoende deskundigheid is met betrekking tot de doelstellingen van de stichting. Het profiel van elk lid van de RvT bevat (tenminste) de volgende aspecten:

- De leden hebben affiniteit met moderne en hedendaagse kunst, mode en/of de geschiedenis van de stad;
- De leden hebben zicht op actuele maatschappelijke ontwikkelingen en beschikken over relevante contacten;

- De leden beschikken bij voorkeur over bestuurlijke senioriteit en hebben affiniteit met maatschappelijke organisaties;
- Van de leden wordt verwacht dat ze een visie hebben op het beleid van de directeur/bestuurder met betrekking tot strategie, positionering, samenwerking, cultureel ondernemerschap, etc.;
- Om het beleid van de stichting en het functioneren van de directeur/bestuurder te kunnen toetsen beschikken de leden over het vermogen om analytisch, kritisch en doortastend te acteren;
- De leden weten betrokkenheid en toezichthoudende afstand goed in balans te houden;
- Daarnaast hebben de raadsleden een hoge mate van integriteit en verantwoordelijkheidsgevoel;
- Gestreefd wordt naar een evenwichtige spreiding van achtergronden, ervaringen en kwaliteiten.

Verantwoordelijkheden:

Alle leden, inclusief de voorzitter, zijn belast met onder andere:

- Het toezichthouden op de algemene gang van zaken in de stichting;
- Het toezichthouden op het door de directie gevoerde beheer en beleid;
- Het goedkeuren van het vervullen van nevenfuncties door de directie;
- Het benoemen en ontslaan van de directie;
- Het vaststellen van de bezoldiging en verdere arbeidsvoorwaarden van de directie;
- De taken en bevoegdheden die de leden van de RvT bij de statuten zijn toegekend;
- Het naleven van de Code Cultural Governance op basis van pas toe of leg uit;
- De vaststelling en wijziging van de voor enig jaar of een reeks van jaren opgestelde beleidsplannen;
- De vaststelling van de begroting, het jaarverslag en de jaarrekening;
- Een ingrijpende wijziging in de arbeidsomstandigheden van een aanmerkelijk aantal werknemers;
- De benoeming van de registeraccountant.

3 JAARREKENING 2023

3.1: Balans per 31 december 2023 na bestemming resultaat

x Eur 1.000

ACTIVA	31-12-2023	31-12-2022		
Vaste activa				
A] Materiele vaste activa				
Kunstcollectie	-	-		
Gebouwen / Grond	3.513	415		
Verbouwingen	3.692	3.648		
Installaties	1.422	435		
ICT voorzieningen	117	47		
Boekwaarde Inventaris	-	-		
Activa in uitvoering	57	3.848		
		8.802		8.394
B] Financiële vaste activa	489	489	300	300
Vlottende activa				
C] Voorraden	256	256	219	219
D] Vorderingen en overlopende activa				
Debiteuren	305		491	
Omzetbelasting	567		528	
Overige vorderingen	2.340		1.437	
Overlopende activa	428		1.070	
		3.640		3.527
E] Liquide middelen		191		3.280
TOTAAL ACTIVA		13.379		15.719

x Eur 1.000

PASSIVA		31-12-2023	31-12-2022
F]	Continuïteitsreserve		
	Continuïteitsreserve	1.322	1.322
		1.322	1.322
G]	Bestemmingsreserves		
	Verzelfstandigingskorting	544	604
	Vorming- en opleiding	62	50
	Tentoonstellingen	1.516	2.008
	Corona	-	460
	nijntje museum reserve afschrijvingslasten	1.512	790
	Uitbreiding- en instandhouding collectie	268	352
	Klimaatinstallatie jaren twintig vleugel	489	300
		4.392	4.565
H]	Bestemmingsfondsen		
	Voorschot liquiditeit	158	176
	Bestemmingsfondsen	1.305	2.479
		1.462	2.654
I]	Voorzieningen		
	Jubilea	61	64
	Onderhoud gebouwen	805	1.247
		866	1.312
J]	Langlopende schulden		
	Leningen	2.000	-
	Ontvangen waarborgsommen	-	-
		2.000	-
K]	Kortlopende schulden		
	Crediteuren	1.093	1.821
	Vooruit ontvangen subsidies	395	2.540
	Vooruit ontvangen omzet	58	186
	Nog te betalen	567	677
	Lening (aflossingsverplichting)	-	-
	Krediet faciliteit	500	-
	Reservering vakantiegeld	224	187
	Reservering verlofuren	185	159
	Loonheffing en pensioenpremies	314	296
		3.336	5.865
TOTAAL PASSIVA		13.378	15.719

3.2 Staat van baten en lasten 2023

Bedragen in € 1.00

BATEN	Realisatie 2023		Begroting 2023		Realisatie 2022
Directe opbrengsten	4.701	27%	3.669	26%	3.111
Publieksinkomsten	4.091		3.597		2.911
11] Omzet museumbezoek	2.323		2.358		1.728
12] Omzet museumwinkels	977		713		763
13] Omzet restaurants	792		526		419
Overige inkomsten	609		72		200
14] Omzet bruikleen en beeldmateriaal	77		35		60
Overige inkomsten	532		37		141
Indirecte opbrengsten	669	4%	576	4%	478
16] Omzet evenementen	497		550		427
17] Overige indirecte opbrengsten	172		26		51
Totaal opbrengsten	5.370	31%	4.245	30%	3.589
Bijdragen					
18] Exploitatie subsidie Gemeente Utrecht	8.812	51%	8.680	60%	8.222
19] Subsidie					
OC&W / BIS	428	2%	279	2%	280
Noodsteun/ NOW bijdragen	27				402
Noodsteun Ministerie OC&W	-				39
Van Baaren	100		100	1%	100
Subsidie particuliere fondsen	-				
20] Overige					
Bijdragen fondsen	2.464	14%	830	6%	1.669
Development inkomsten/Sponsorbijdragen	237	1%	235		226
Totaal Bijdragen	12.068	69%	10.124	70%	10.937
TOTAAL BATEN	17.438	100%	14.368	100%	14.526

LASTEN		Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022		
Beheerlasten						
Beheerlasten personeel						
21]	Beheerlasten personeel	2.339	17%	2.751	16%	2.194
Beheerlasten materieel						
22]	Huisvesting	2.320		2.455		1.733
23]	Afschrijvingen	556		457		885
24]	Bedrijfsvoeringskosten beheer	909		783		789
Totaal beheerlasten		3.785	25%	3.695	27%	3.407
Activiteitenlasten						
Activiteitenlasten personeel						
31]	Activiteitenlasten personeel	4.774	30%	4.892	28%	4.526
Activiteitenlasten materieel						
32]	Commerciële activiteiten	1.101		1.024		836
33]	Collectiebeheer	430		264		205
34]	Aankopen	958		490		496
35]	Tentoonstellingen	3.970		2.613		1.613
36]	Publiek en informatie	409		516		310
37]	Bedrijfsvoeringskosten activiteiten	98		91		85
38]	Projectmatige activiteiten	904		308		544
Totaal activiteitenlasten		7.870	28%	5.306	29%	4.090
TOTAAL LASTEN		18.767	100%	16.644	100%	14.218

RESULTAAT	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
TOTAAL BATEN	17.438	14.368	14.526
TOTAAL LASTEN	18.767	16.644	14.218
41] Saldo uit gewone bedrijfsvoering	-1.329	-2.276	308
42] Saldo rentebaten / - lasten	-35	-52	-26
RESULTAAT VOOR BESTEMMING (baten - lasten)	-1.365	-2.328	282

BESTEMMING RESULTAAT	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
43] Mutaties bestemmingsreserves en -fondsen			
Bestemmingsreserves			
Corona	-460	-460	-363
Tentoonstellingen	-492	-941	214
Vorming - en opleiding	12		-3
Verzelfstandigingskorting	-60	-60	-60
Collectie uitbreiding+instandhouding	-84		154
Klimaatinstallatie jaren twintig vleugel	189		300
nijntje museum reserve afschrijvingslasten	722		-
Bestemmingsfondsen			
Liquiditeit	-18	-18	-17
Best fonds OC&W/ BIS	-92	-459	7
Actieplan collectie	-144	-250	-61
Fonds Rietveld Schröderhuis	5		5
Fonds Van Baaren collectie	4	4	4
nijntje museum (inkomst.derving uitbreiding)	-921	-144	105
Depot	-27		-2
MUTATIES (stortingen - onttrekkingen)	-1.365	-2.328	282
VRIJ TE BESTEMMEN RESULTAAT	0	0	0

3.2: Kasstroomoverzicht

	Ref	2023		2022	
		EUR x 1.000	EUR x 1.000	EUR x 1.000	EUR x 1.000
Saldo uit gewone bedrijfsvoering			-1.326		308
<i>Aanpassingen voor:</i>					
Afschrijvingen	17	556		895	
Mutatie voorzieningen	J	-446		-280	
			109		615
			-1.217		923
Mutatie werkkapitaal					
Mutatie voorraden	C	-38		-23	
Mutatie vorderingen	D	76		-1.162	
Mutatie kortlopende schulden	K	-2.747		2.259	
			-2.709		1.074
Kasstroom uit bedrijfsoperaties			-3.926		1.997
Rentelasten	42		-38		-26
Kasstroom uit operationele activiteiten			-3.964		1.971
Investering Grond		-457			
Investeringen in materiële vaste activa	A	-506		-3.265	
Investeringen in immateriële vaste activa		0			
Financiële vaste activa	A	-161		-272	
Kasstroom uit investeringsactiviteiten			-1.125		-3.537
Mutatie langlopende verplichtingen			2.000		-104
Kasstroom uit financieringsactiviteiten			2.000		-104
Netto kasstroom			-3.089		-1.669
Koers- en omrekenverschillen op geldmiddelen			0		0
Mutatie geldmiddelen			-3.089		-1.669
Samenstelling geldmiddelen					
			2023		2022
			EUR x 1.000		EUR x 1.000
Geldmiddelen per 1 januari			3.279		4.948
Geldmiddelen per 31 december			190		3.279
Mutatie liquide middelen			-3.089		-1.669

4 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

De Stichting Centraal Museum ('de stichting'), opgericht op 9 november 2012, gevestigd te Agnietenstraat 3, Utrecht, is een stichting en is ingeschreven in het handelsregister in Utrecht onder nummer 56449399. De stichting heeft ten doel:

- (a) de museale openstelling van hiervoor aan het Centraal Museum ter beschikking staande of komende gebouwen, zoals het monumentale museumcomplex aan de Agnietenstraat/Nicolaaskerkhof te Utrecht, het nijntje museum en het Rietveld Schröderhuis, daaronder begrepen een collectie ontwerpen van Dick Bruna, Van Baaren Museum, Rietveld;
- (b) het behouden, het beheren, het selectief uitbreiden en het verbeteren en het mede tentoonstellen van de aan de stichting in bruikleen gegeven collecties;
- (c) voorts al hetgeen met een en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin van het woord.

Uitgangspunten

- (a) De stichting is niet gericht op het behalen van winst, anders dan het behalen van een uitsluitend ten behoeve van de stichting en haar activiteiten te besteden positief saldo voortvloeiend uit de exploitatie van het Centraal Museum, in de breedste zin van het woord.
- (b) Het vermogen van de stichting dient volledig ter verwezenlijking van het doel van de stichting.
- (c) De jaarrekening is afgerond op duizenden euro's. Schijnbare verschillen zijn niet handmatig gecorrigeerd.
- (d) Het boekjaar is gelijk aan het kalenderjaar.

Schattingen

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de directie zich verschillende oordelen en schattingen, die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningpost.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

De jaarrekening van de stichting is opgesteld in overeenstemming met de verslaggevingseisen zoals vastgesteld de Algemene Subsidieverordening (ASV) van de gemeente Utrecht en in het Handboek verantwoording instellingen Cultuursubsidies 2021-2024 van het ministerie van OCW, waaronder RJ 640 van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving. De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten, tenzij anders vermeld in de verdere grondslagen. Tevens is de verantwoording opgesteld met inachtneming van de beleidsregels die van toepassing zijn op de Wet normering topinkomens (WNT).

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs onder aftrek van afschrijvingen gedurende de geschatte economische levensduur. Indien van toepassing wordt de waarde aangepast met bijzondere waardeverminderingen. Op nieuwe materiële activa wordt afgeschreven vanaf de eerste dag van de maand volgend op de ingebruikname. De afschrijvingen zijn gebaseerd op de geschatte economische

levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs. Op activa in uitvoering wordt niet afgeschreven.

Kunstcollectie

De kunstcollectie in beheer van de Stichting Centraal Museum is eigendom van de gemeente Utrecht. Daarnaast zijn er enkele belangrijke en omvangrijke bruiklenen in beheer.

Vorraden

De voorraden worden gewaardeerd tegen de historische inkoopprijs. Producten die niet meer of beperkt verhandelbaar zijn worden op 0 gewaardeerd.

Financiële vaste activa, vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde. De vorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs waarde, rekening houdend met het risico op oninbaarheid. Indien geen sprake is van een (dis)agio en transactiekosten is de geamortiseerde kostprijs gelijk aan de nominale waarde van de vorderingen.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde en staan voor zover niet anders vermeld, ter vrije beschikking van de stichting.

Continuïteitsreserve

Het Centraal Museum beschikt over een eigen vermogen. Het doel van dit eigen vermogen is het opvangen van incidentele en onverwachte tegenvallers. Het eigen vermogen is vastgesteld op basis van een solvabiliteitsnorm (eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen) van 0,1. Met de Raad van Toezicht is afgesproken dat als norm voor het eigen vermogen wordt gehanteerd een absoluut bedrag van 1 miljoen euro als minimum en een streefbedrag van 10% van de gemiddelde baten over de afgelopen vijf jaar. Indien het eigen vermogen lager is, dienen maatregelen getroffen te worden om dit eigen vermogen weer aan te vullen. Het eigen vermogen is in de continuïteitsreserve ondergebracht en is het gedeelte van het eigen vermogen waarover de daartoe bevoegde wettelijke of statutaire organen zonder belemmering kunnen beschikken voor het doel waarvoor de stichting is opgericht.

Bestemmingsreserves

Het bestuur van de Stichting Centraal Museum heeft een deel van het eigen vermogen afgezonderd, omdat het de bestedingsmogelijkheid daarvan heeft beperkt.

Bestemmingsfondsen

De subsidies, donaties, legaten en andere geldmiddelen die nog niet zijn besteed ten bate van de door derden opgelegde doeleinden, zijn opgenomen in een bestemmingsfonds.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen.

De overige voorzieningen met een verwachte looptijd van maximaal een jaar worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld. De overige voorzieningen waarop het effect van tijdswaarde materieel is, worden gewaardeerd tegen de contante waarde. De mutatie in de voorziening als gevolg van rentetoevoeging wordt gepresenteerd als rentelast.

Voorziening onderhoud gebouwen

Voor de kosten van het onderhoud van de gebouwen wordt een voorziening gevormd. Deze is opgenomen onder de overige voorzieningen aan de passief zijde van de balans. Voor uitgaven voor groot onderhoud van gebouwen wordt een voorziening gevormd om deze lasten gelijkmatig te verdelen over een aantal boekjaren. De toevoegingen aan de voorziening wordt bepaald op basis van het geschatte bedrag van het groot onderhoud en de periode die telkens tussen de werkzaamheden voor groot onderhoud verloopt. Toevoegingen aan en vrijval van de verplichtingen komen ten laste respectievelijk ten gunste van de staat van baten en lasten. De voorziening wordt gewaardeerd tegen de nominale waarde

Voorziening jubilea

De jubileumvoorziening betreft een voorziening voor toekomstige jubileumuitkeringen en is gewaardeerd tegen de contante waarde.

Overige voorzieningen

Tenzij anders vermeld worden de overige voorzieningen gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de betreffende verplichtingen af te wikkelen.

Langlopende schulden

Langlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde. Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de langlopende schulden worden in de waardering bij de eerste verwerking opgenomen. Langlopende schulden worden na de eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Het verschil tussen de bepaalde boekwaarde en de uiteindelijke aflossingswaarde wordt op basis van de effectieve rente gedurende de geschatte looptijd van de langlopende schulden in de winst- en verliesrekening als interestlast verwerkt.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde. Kortlopende schulden worden na de eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio onder aftrek van de transactiekosten. Indien geen sprake is van een (dis)agio en transactiekosten is de geamortiseerde kostprijs gelijk aan de nominale waarde van de kortlopende schulden.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen.

Koersverschillen inzake de geldmiddelen worden afzonderlijk in het kasstroomoverzicht getoond. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. Transacties waarbij geen ruil van kasmiddelen

plaatsvindt, waaronder financiële leasing, zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen. De betaling van de leasetermijnen uit hoofde van het financiële leasecontract zijn voor het gedeelte dat betrekking heeft op de aflossing als een uitgave uit financieringsactiviteiten aangemerkt en voor het gedeelte dat betrekking heeft op de interest als een uitgave uit operationele activiteiten.

Opbrengstverantwoording

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en de lasten over het verslagjaar, met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde grondslagen voor waardering. De baten en lasten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben, ongeacht of zij tot ontvangsten of uitgaven in het betreffende verslagjaar hebben geleid.

Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op de balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's, die hun oorsprong vinden in het verslagjaar, worden in de jaarrekening verwerkt indien zij bekend zijn op het moment van opmaken van de jaarrekening. De onderdelen van de subsidie, de schenkingen en overige bijdragen die bestemd zijn voor het doen van kunstaankopen worden, evenals de kunstaankopen zelf, in de exploitatierekening verantwoord.

Netto-omzet

Onder netto-omzet wordt verstaan de opbrengst van de in het verslagjaar geleverde goederen en verleende diensten onder aftrek van kortingen en de over de omzet geheven belastingen. Opbrengsten voortvloeiend uit de verkoop van goederen worden verantwoord op het moment dat alle belangrijke rechten op economische voordelen alsmede alle belangrijke risico's zijn overgegaan op de koper. De kostprijs van deze goederen wordt aan dezelfde periode toegerekend.

Verkoop van goederen

Opbrengsten uit de verkoop van goederen worden opgenomen in de netto-omzet tegen de reële waarde van de ontvangen of te ontvangen vergoeding, na aftrek van retouren en tegemoetkomingen. Opbrengsten uit de verkoop van goederen worden in de staat van baten en lasten verwerkt wanneer de belangrijkste risico's en voordelen van eigendom aan de koper zijn overgedragen, het bedrag van de opbrengsten op betrouwbare wijze kan worden bepaald, de inning van de verschuldigde vergoeding waarschijnlijk is, de hiermee verband houdende kosten of eventuele retouren van goederen betrouwbaar kunnen worden ingeschat en er geen sprake is van voortgezette betrokkenheid bij de goederen.

De overdracht van risico's en voordelen varieert overeenkomstig de voorwaarden van de betreffende verkoopovereenkomst. Voor de producten geldt de ontvangst door de klant als het moment van overdracht.

Diensten

Opbrengsten uit het verlenen van diensten worden opgenomen in de netto-omzet tegen de reële waarde van de ontvangen of te ontvangen vergoeding, na aftrek van tegemoetkomingen en kortingen. Opbrengsten uit het verlenen van diensten worden in de staat van baten lasten verwerkt wanneer het bedrag van de opbrengsten op betrouwbare wijze kan worden bepaald, de inning van de te ontvangen vergoeding waarschijnlijk is, de mate waarin de dienstverlening op balansdatum is verricht betrouwbaar kan worden vastgesteld en de reeds gemaakte kosten en de kosten die (mogelijk) nog moeten

worden gemaakt om de dienstverlening te voltooien op betrouwbare wijze kunnen worden bepaald.

Indien het resultaat van een bepaalde opdracht tot dienstverlening niet op betrouwbare wijze kan worden bepaald, worden de opbrengsten verwerkt tot het bedrag van de kosten van de dienstverlening die worden gedekt door de opbrengsten. Opbrengsten uit hoofde van verleende diensten worden in de staat van baten en lasten als netto-omzet opgenomen naar rato van het stadium van voltooiing van de transactie op de verslagdatum.

Het stadium van voltooiing wordt bepaald aan de hand van beoordelingen van de verrichte werkzaamheden/de tot dat moment verrichte dienstverlening als percentage van de totaal te verrichten dienstverlening/de tot dat moment gemaakte kosten in verhouding tot de geschatte kosten van de totaal te verrichten dienstverlening.

Vergelijking met begroting en voorgaande jaar

In de staat van baten en lasten zijn de begroting van het verslagjaar en de vergelijkbare cijfers over het voorgaande jaar opgenomen.

Subsidies

Exploitatiesubsidies worden als baten verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen en de Stichting Centraal Museum de condities voor ontvangst kan aantonen.

Subsidies met betrekking tot investeringen in materiële vaste activa worden direct in mindering gebracht op de investering en als onderdeel van de afschrijvingen verwerkt in de staat van baten en lasten.

Bijdrage VriendenLoterij

Tot 1 januari 2023 werden de opbrengsten van loterijorganisaties verantwoord in het jaar van ontvangst. Als gevolg van voortschrijdend inzicht is vanaf verslagjaar 2023 ter zake de afgrenzing van de opbrengsten van loterijorganisatie de algemeen geldende grondslag van toepassing, te weten: een actief wordt verwerkt indien het waarschijnlijk is dat het toekomstige economische voordeel dat aan die post verbonden is naar de rechtspersoon zal vloeien. Het Centraal Museum heeft deze herziene afgrenzing tot en met de jaarrekening 2022 niet toegepast. Met de komst van de nieuwe accountant wordt dit alsnog gecorrigeerd. De invloed van deze wijziging in de waarderingsgrondslag op het vermogen per 1 januari 2023 bedraagt € 300.000.

Sponsorbijdragen

Bijdragen van sponsoren worden verantwoord in het jaar waarop de bijdragen betrekking hebben.

Giften

Giften van een zaak in natura worden gewaardeerd tegen de reële waarde in Nederland. Giften bestaande uit diensten worden in het algemeen niet financieel verantwoord, tenzij dit op geld waardebare diensten van bedrijven betreft.

De niet financiële bijdrage die door vrijwilligers wordt geleverd, wordt niet in de staat van baten en lasten verantwoord.

Kunstaankopen en bijdragen ten behoeve van kunstaankopen

De onderdelen van de subsidie, de schenkingen en overige bijdragen die bestemd zijn voor het doen van kunstaankopen worden, evenals de kunstaankopen zelf, in de staat van baten en lasten verantwoord. De bedragen verkregen van derden ten behoeve van kunstaankopen die ultimo boekjaar nog niet zijn besteed aan de verwerving van kunstaankopen, worden ultimo boekjaar toegevoegd aan het aankoopfonds. Bij aankoop van kunstvoorwerpen in latere jaren, vallen deze bedragen vrij ten gunste van de staat van baten en lasten. Dit bestemmingsfonds maakt geen deel uit van het eigen vermogen. Indien op jaarbasis meer ontvangen wordt dan uitgegeven neemt dit fonds toe.

Pensioenen

De pensioenen zijn ondergebracht bij het ABP-bedrijfstakingpensioenfonds. De door het fonds verzorgde pensioenregeling is een toegezegde pensioenregeling. De Stichting Centraal Museum heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in het geval van een tekort bij het bedrijfstakingpensioenfonds, anders dan het voldoen van hogere toekomstige premies. Uitgangspunt is dat de in de verslagperiode te verwerken pensioenlast gelijk is aan de over de periode aan het bedrijfstakingpensioenfonds verschuldigde pensioenpremie. Voor zover de verschuldigde pensioenpremie op de balansdatum niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als de op de balansdatum reeds betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen wordt, voor zover sprake zal zijn van terugbetaling door het bedrijfstakingpensioenfonds of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies, een overlopende actiefpost opgenomen.

Belastingen

De belasting op de winst is voor de stichting niet van toepassing. In 2023 is een nieuwe position paper opgesteld.

5 Toelichting behorende tot de jaarrekening 2023

5.1: Toelichting op de balans

Vaste activa

Materiele vaste activa

AJ Materiele vaste activa	afschrijvingsperiode	31-12-2023	mutaties	31-12-2022
Gebouwen	40 jaar	3.513	3.098	415
Verbouwingen	20 jaar	3.692	44	3.648
Installaties	10 jaar	1.422	987	435
ICT voorzieningen	5 jaar	117	-70	47
Activa in uitvoering		57	-3.791	3.848
		8.802	268	8.394

	Kunstcollectie EUR	Bedrijfsgebouwen EUR	Verbouwingen EUR	Installaties EUR	ICT EUR	Activa in EUR	Totaal EUR
Stand per 1 januari 2023							
Aanschafprijs	40	535	8.066	1.311	321	3.848	14.121
Cumulatieve afschrijvingen	-40	-120	-4.418	-876	-274		-5.727
Boekwaarde per 1 januari 2023	0	415	3.648	435	47	3.848	8.394
Mutaties in 2023							
Investeringsbijdragen		4097	355	2370	108	-3791	3139
Ontvangen investeringsbijdragen		-952		-1224			-2176
Desinvestering aanschafwaarde	-40						
Desinvesteringen afschrijving	40						
Afschrijvingen		-47	-311	-159	-38		-556
Mutaties 2023	0	3.098	44	987	70	-3.791	408
Cumulatieve aanschafprijs	0	3.680	8.421	2.457	429	57	15.085
Cumulatieve afschrijvingen	0	-167	-4.729	-1.035	-312	0	-6.283
Boekwaarde per 31 december 2023	0	3.513	3.692	1.422	117	57	8.802

Bedrijfsgebouwen

Onder de noemer bedrijfsgebouw is sinds 1 januari 2013 de afschrijving van de aankoop van het pand Agnietenstraat 2 opgenomen. Hierin is het nijntje museum en de werkplaats van de technische dienst gevestigd.

In 2021 werd gestart met het bouwproject Uitbreiding nijntje museum. Op 21 juni 2023 opende dit hernieuwde museum zijn deuren weer aan de Agnietenstraat 2. Vanaf 1 juli 2023 is de uitbreiding geactiveerd en wordt hiervan afgeschreven. De totale investering bedroeg 5.830 k€ en is verantwoord onder bedrijfsgebouwen en installaties. De ontvangen subsidies en bijdragen zijn hierop in mindering gebracht. De totale bijdrage van derden en subsidies bedraagt 2.176 k€. De investering in de aankoop grond is apart in de balans opgenomen. Hier wordt niet van afgeschreven.

Verbouwingen

In het gebouw aan de Agnietenstraat 1 waarin het Centraal Museum is gevestigd werd de jaren twintig vleugel door de verhuurder (gemeente Utrecht) gerenoveerd en verduurzaamd. Deze gelegenheid is door het museum aangegrepen om de routing in de zalen op de begane grond te verbeteren. De totale investering hiervoor bedraagt 355 k€.

De investering is in december 2023 in gebruik genomen en geactiveerd, de eerste afschrijftermijn volgt vanaf 1 januari 2024.

Installaties

De overige investeringen in 2023 onder installaties, betreffen, naast het project Uitbreiding nijntje museum, de vervanging van kaderspots en verlichtingsinstallaties in het Centraal Museum.

ICT

In 2023 is er geïnvesteerd in handscanners, een nieuw kassasysteem voor horeca en winkel. Daarnaast valt hier de reguliere vervanging van IT middelen t.b.v. het kantoor onder.

Activa in uitvoering

In 2023 is gestart met een onderzoek naar het opnieuw duurzaam installeren van de projectieschermen die vanaf de Agnietenstraat zichtbaar zijn,. Hiervoor is een eerste investering gedaan van 37 k€. Het project wordt in 2024 afgerond.

De activa in uitvoering 3.811 k€ betreffen voornamelijk de investering t.b.v. het nijntje museum uit voorgaande jaren die 1 juli 2023 zijn geactiveerd.

BJ Financiële activa	31-12-2023	mutaties	31-12-2022
Financiële vaste activa	489	189	300
	489	189	300

Financiële vaste activa

Bij de verduurzaming van de jaren twintig vleugel heeft de gemeente op verzoek van het museum de klimaatinstallatie uitgebreid. Het Centraal Museum leverde daarvoor in 2022 een eerste financiële bijdrage van 300 k€. Het tweede deel à 189 k€ is in december 2023 voldaan. De bijdrage zal vanaf 1 januari 2024 over een periode van 17 jaar worden toegerekend aan het resultaat. Hier tegenover staat een reserve die in gelijke delen zal vrijvallen.

Vlottende activa

CJ Voorraden	31-12-2023	mutaties	31-12-2022
Emballage	0	0	0
Courante voorraad museumwinkels/restaurant	256	37	219
	256	38	219

Voorraden

Onder voorraden vallen; de horeca voorraad (15 k€), voorraad evenementen (6 k€), voorraad winkels (203 k€) en voorraad museumkaarten (32 k€).

Vorderingen en overlopende activa

	31-12-2023	mutaties	31-12-2022
Debiteuren	305	-186	491
Debiteuren	305	-186	491
Omzetbelasting	567	39	528
Omzetbelasting	567	39	528
Nog te ontvangen subsidies	1.592	187	1.405
Rente	-	-	-
Overige bedragen	748	416	332
Overige vorderingen	2.340	603	1.737
Vooruitbetaalde kosten	423	-324	747
Nog te factureren of incasseren	-	-	0
Voorschotten	5	-0	5
Kruisposten	-0	-0	0
Sealbags en Creditcard betalingen	-	-17	17
Overlopende activa	428	-341	769
	3.640	115	3.526

Specificatie nog te ontvangen subsidie

Organisatie	Bedrag
Fonds 21 DIP	€ 191.224
Van Baaren Stichting Jubileumbijdrage en Busvervoer	€ 3.682
Gemeente Utrecht laatste termijn exploitatie subsidie	€ 397.954
Van Baaren Stichting t.b.v. vitrines	€ 36.600
Mondriaan Fonds t.b.v. aankoop	€ 25.000
Mondriaan Fonds Nieuwe Collectie Opstelling	€ 200.000
Kramlich foundation Double Act	€ 11.949
Mondriaan Fonds Double Act	€ 50.000
Elise Mathilde Fonds inrichting nintje museum	€ 30.000
Cultuurfonds inrichting nintje musem	€ 10.000
K.F. Heinfonds Bentvueghels	€ 25.000
Cultuurfonds Bentvueghels	€ 25.000
Gemeente Utrecht tijdelijk depot	€ 12.011
Van Vlissingen Fonds Bentvueghels	€ 7.500
Boellaard Fonds Paul Kleeman	€ 15.000
RCE instandhoudingssubsidie restant 10%	€ 4.662
VriendenLoterij bijdrage 2023	€ 350.000
Van Baaren Stichting 2023 tbv BIS-programma	€ 100.000
Mondriaan Fonds Stoel neemt Stelling	€ 18.900
Fonds 21 Stoel neemt Stelling	€ 35.000
Zabawas Stoel neemt Stelling	€ 15.000
Elise Mathilde Fonds Stoel neemt Stelling	€ 10.000
Van Vlissingen fonds Stoel neemt Stelling	€ 7.000
Restant Ammodo Pauline Curnier Jardin	€ 2.000
Restant gemeente Utrecht Pauline Curnier Jardint	€ 8.400
Restant Mondriaan Fonds Pauline Curnier Jardin	€ -135
	€ 1.591.748

Overige bedragen

Onder overige bedragen vallen kosten die betrekking hebben op 2024, waaronder huur en verzekeringskosten. Daarnaast vallen hier de kosten onder die gemaakt zijn in 2023 voor tentoonstellingen en projecten die plaatsvinden in 2024.

Overige vorderingen

Naast nog te ontvangen museumkaart- en VriendenLoterij VIP-vergoedingen is er ook een bankgarantie van 115 k€ geboekt op Overige vorderingen. In 2023 liep er een juridisch geschil met de IT-partner. In januari 2024 is dit afgehandeld.

EJ Liquide middelen	31-12-2023	mutaties	31-12-2022
Kas	8	-4	12
Bankrekeningen	182	-2.085	2.268
Spaarrekeningen	-	-1.000	1.000
	191	-3.089	3.280

Liquide middelen

De stichting kan de liquide middelen aanvullen door een extra opname uit de kredietfaciliteit van de gemeente Utrecht.

FJ Continuïteitsreserve	31-12-2023	mutaties	31-12-2022
Continuïteitsreserve	1.322	-	1.322
	1.322		1.322

Continuïteitsreserve

De continuïteitsreserve is bedoeld om incidentele en onverwachte tegenvallers op te vangen. In 2023 is hieraan niets onttrokken.

Bestemmingsreserves

GJ Bestemmingsreserves	31-12-2023	mutaties	31-12-2022
Verzelfstandigingskorting	544	-60	604
Tentoonstellingen	1.516	-492	2.008
Corona	-	-460	460
Vorming en opleiding	62	12	50
nijntje museum reserve afschrijvingslasten	1.512	722	790
Uitbreiding- en instandhouding collectie	268	-84	352
Klimaatinstallatie jaren twintig vleugel	489	189	300
	4.392	-172	4.565

Verzelfstandigingskorting

In verband met de verzelfstandiging van het museum is in 2013 een eenmalige suppletiesubsidie verstrekt door de gemeente Utrecht van 2.816 k€. Deze is voor het grootste gedeelte bestemd voor de continuïteitsreserve. De rest van deze subsidie is bestemd voor incidentele kosten die verband houden met de verzelfstandiging.

Tentoonstellingsreserve

Tentoonstellingsreserves		
Balans 1 januari	2.008	1.645
Effect stelselwijziging		150
Resultaatverdeling		214
Mutatie 2023		-492
Balans 31 december	1.516	2.008

Tentoonstellingen lopen over de jaargrenzen heen. Daardoor treden schommelingen op in de baten en lasten per jaar. Om deze te egaliseren is een reserve tentoonstellingen gevormd. Deze wordt ook gebruikt om reserveringen te vormen voor toekomstige grootschalige tentoonstellingen. De storting of onttrekking is afhankelijk van het tentoonstellingsresultaat van het jaar en het saldo van development (omzet minus materiele kosten). De invloed van de wijziging in de waarderingsgrondslag (VriendenLoterij) op het vermogen per 1 januari 2023 is verdeeld over de tentoonstelling- en de Uitbreiding/ instandhouding collectiereserve (ieder 150 k€).

Corona

De steun die in 2020-2022 ontvangen is, met name uit NOW, is besteed aan de tekorten die optraden in de betreffende jaren en de jaren daarna. De steun van de provincie en het Rijk is besteed en de steun van de gemeente is verrekend met de huur. Het restant van de corona reserve uit voorgaande jaren is toegevoegd aan de tentoonstellingsreserve.

Vorming en opleiding

De dekking van het vastgestelde opleidingsplan 2023/ 2024 wordt gevormd door het jaarlijkse budget (60k€) en de vorming- en opleidingsreserve. Over 2023 is 12k€ gedoteerd aan deze reserve (het verschil tussen realisatie en begroting).

nijntje museum reserve afschrijvingslasten

Het museum was tijdens de verbouwing (2021/ juni 2023) niet toegankelijk voor het publiek. Voor de opvang van omzetsderving en de kosten voor een alternatieve locatie werd gedurende de jaren 2018 t/m 2022 geld gereserveerd. Onttrekkingen vonden plaats in de jaren van de verhuizing naar de tijdelijke locatie (2021) en terug (2023). Daarnaast zijn de in 2023 gemaakte marketingkosten ten bate van de heropening uit deze reserve gedekt. De totale onttrekking in 2023 was 161k. Het resterend saldo wordt gebruikt ter dekking van de afschrijvingslasten in de komende jaren. Jaarlijks valt er 75 k€ vrij uit deze reserve, ter dekking van deze lasten.

G7] Uitbreiding- instandhouding collectie		
Balans 1 januari	352	48
Effect stelselwijziging		150
Resultaatverdeling		154
Mutatie 2023	-84	
Balans 31 december	268	352

Uitbreiding - en instandhouding collectie

Deze bestemmingsreserve omvat de nog niet besteedde eigen bijdrage ten bate van aankopen in voorgaande jaren en in 2023. Hierdoor kunnen periodiek ook grotere (duurdere) aankopen gedaan worden die het jaarbudget overstijgen. De vrijval betreft gereserveerde legaten uit 2022 voor aankopen die in 2023 zijn gedaan.

Klimaatinstallatie jaren twintig vleugel

Deze reserve is opgenomen ten bate van de klimaatinstallatie in de jaren twintig vleugel, gevormd uit twee reserveringen die het museum heeft gedaan in 2022 en 2023 ter dekking van de kosten voor de uitbreiding van de klimaatinstallatie. Vanaf 2024 zal gedurende zeventien jaar vanuit de resultaatbestemming jaarlijks een vast bedrag worden onttrokken ten behoeve van de vrijval van de financiële vaste activa.

Bestemmingsfondsen

Bestemmingsfondsen	31-12-2023	mutaties	31-12-2022
Actieplan collectie	734	-144	878
Rietveld Schröderhuis	174	5	168
Van Baaren Collectie	108	4	104
Voorschot liquiditeit	157	-18	175
Uitbreiding nijntje museum	0	-921	921
OC&W Bis	289	-92	381
Depot	-	-27	27
	1.462	-1.192	2.654

Actieplan collectie

In 2015 is door de gemeente Utrecht 1,5 miljoen euro toegekend voor de uitvoering van het zogenaamde Actieplan collectie. Dit plan heeft als doel de collectie (die eigendom is van de gemeente Utrecht) in optimale staat te brengen. Het niet bestede deel daarvan is als bestemmingsfonds opgenomen op de balans. In het jaarverslag is een verslag van de voortgang van het actieplan opgenomen.

Rietveld Schröderhuis

Door derden is dit bestemmingsfonds ingesteld voor het Rietveld Schröderhuis (RSH). Jaarlijks doteert het Centraal Museum 6k€ aan dit fonds. De opbrengst hiervan is bestemd voor onderhoud aan het huis. In 2023 is 5 k€ toegevoegd aan het fonds.

In 2023 is een nieuw managementplan ten bate van het RSH opgesteld. Op basis van dit plan moet een nieuw Meerjarenonderhoudsplan voor het RSH opgesteld worden (2024). Pas dan kan beoordeeld worden of het bestemmingsfonds, samen met de voorziening ten bate van het onderhoud van het huis, van voldoende omvang is.

Van Baaren Collectie

Door de Stichting Van Baaren Museum is een bestemmingsfonds ingesteld voor de Van Baaren Collectie. De opbrengst van dit fonds is bestemd voor onderhoud van deze collectie en wordt jaarlijks toegevoegd aan dit fonds. Ten behoeve van het onderhoud kunnen bedragen hieraan worden onttrokken.

Voorschot liquiditeit

Bij de verzelfstandiging in 2013 heeft de gemeente Utrecht een voorschot van 350 k€ verstrekt in verband met de liquiditeit. Gedurende twintig jaar zal vanuit de resultaatbestemming jaarlijks een vast bedrag worden onttrokken. Het saldo per 31 december 2023 bestaat uit negen termijnen van 17,5 k€.

Uitbreiding nijntje museum

In 2021 is gestart met de voorbereiding van de bouw van de uitbreiding van het nijntje museum. In samenwerking met de VriendenLoterij (destijds Bank GiroLoterij genaamd) werd in 2018 en 2019 een actie ontwikkeld waarbij het museum producten inkocht en verkocht. Dit fonds is overgebracht naar de nijntje museum reserve afschrijvingslasten.

OC&W/ BIS

De niet besteedde COVID subsidie uit het derde, vierde en vijfde steunpakket die het museum ontving van het Rijk via OC&W in 2021 en 2022, is ondergebracht in dit fonds. De gelden worden, in overeenstemming met de richtlijnen zoals die opgenomen zijn in de beschikking, aan het doeleinde waarvoor de BIS is aangevraagd besteed.

Depot

Het museum ontvangt van de gemeente Utrecht een vierjarige subsidie ten bate van de extra kosten die gemaakt worden als gevolg van de huisvesting van een deel van de collectie in een tijdelijk depot. Werkelijke kosten en subsidiebatens worden jaarlijks verrekend. Per 31 december 2023 is het fonds leeg en moet een nieuwe aanvraag worden voorbereid ter dekking van de extra kosten tot aan de opening van het nieuwe depot.

IJ Voorzieningen	31-12-2023	mutaties	31-12-2022
Voorziening jubilea	61	-4	64
Onderhoud gebouwen	805	443	1.247
	866	439	1.312

Voorziening jubilea

Er is een berekening gemaakt van de verplichting voor jubileumuitkeringen. Voor die verplichting is een voorziening gevormd.

Voorziening Onderhoud gebouwen

Specificatie Voorziening Egalisatie onderhoud	31-12-2023	mutaties	31-12-2022
Agnietenstraat 1-3	503	-23	525
Agnietenstraat 2 - nijntje museum	271	-407	677
Depot	-	-	-
Rietveld Schröderhuis	31	-	31
Erasmuslaan 9	-	-13	13
totaal	804	-443	1.247

Agnietenstraat 1-3		Agnietenstraat 2 nijntje museum		Rietveld Schröderhuis	
Beginstand 1-1-2023	525	Beginstand 1-1-2023	677	Beginstand 1-1-2023	31
Toevoeging aan voorziening:(MJOP)	49	Toevoeging aan voorziening:(MJOP)	108	Toevoeging aan voorziening:(MJOP)	0
Uitgaven groot onderhoud:	0	Uitgaven groot onderhoud:	-97	Uitgaven groot onderhoud:	0
Vrijval a.g.v.	<u>-71</u>	Vrijval a.g.v. verbouwing:	<u>-418</u>	Vrijval a.g.v.	<u>0</u>
Eindstand 31-12-2023	503	Eindstand 31-12-2023	271	Eindstand 31-12-2023	31

In 2022 zijn opnieuw de onderhoudsplannen over een periode van veertig jaar opgesteld voor de panden Agnietenstraat 1-3. Op basis van deze plannen is de hoogte van de voorziening groot onderhoud berekend, benodigd voor de jaren 2022-2061.

Voor het gebouw Agnietenstraat 2, is na heropening van het nijntje museum (juni 2023) een nieuw Meerjarenonderhoudsplan opgesteld. Op basis van dit onderhoudsplan is de hoogte van de benodigde voorziening berekend. Hierdoor heeft er een vrijval plaatsgevonden van 418 k€.

Voor het depot is een onderhoudsplan opgesteld met een looptijd van vier jaar. Het college van B&W van Utrecht heeft in december 2020 financiering vrijgemaakt voor een nieuw depot waarvan de in gebruik name voor 2027 gepland staat. Een specificatie van wat in deze periode nog nodig is voor onderhoud in het huidige depot is ook in 2021 opgesteld. Hieruit bleek dat er voor groot onderhoud geen voorziening hoeft te worden gemaakt.

Voor het Rietveld Schröderhuis moet een nieuw onderhoudsplan worden opgesteld waarin het groot onderhoud wordt berekend. Op basis daarvan kan de hoogte van de voorziening worden bepaald.

In 2023 is het huurcontract van de Rietveld modelwoning Erasmuslaan 9 opgezegd. Daarmee komt de voorziening à 13 k€ te vervallen.

JJ Langlopende schulden	31-12-2023	mutaties	31-12-2022
Kredietfaciliteit gemeente Utrecht	2.000	2.000	0
	2.000	2.000	-

Kredietfaciliteit gemeente Utrecht

Na afronding van de bouwprojecten (nijntje museum en jaren twintig vleugel) is 2.500 k€ opgenomen in 2023. Hiervan is 2.000 k€ aangemerkt als langlopend (langer dan 1 jaar). De rente over 2023 bedraagt 1,5%.

KJ Kortlopende schulden	31-12-2023	mutaties	31-12-2022
Crediteuren	1.093	-728	1.821
Vooruit ontvangen subsidies	395	-2.145	2.540
Vooruit ontvangen omzet	58	-128	186
Nog te betalen	567	-109	677
Lening (aflossingsverplichting)	-	-	0
Krediet faciliteit gemeente Utrecht	500	500	0
Reservering vakantiegeld	224	37	187
Reservering verlofuren	185	26	159
Loonheffing	239	19	220
Pensioenpremie	75	-2	77
	3.336	-2.529	5.865

Specificatie Vooruit ontvangen subsidies

Organisatie	Omschrijving	31-12-2023
Mondriaan Fonds	educatief medewerker	€ 9.027
Hartwig Art Foundation	Oud Amelisseweerd	€ 257.312
Van Vlissingen Art Foundation	restauratie Moreelse	€ 8.000
Stichting Rietveld Schröderarchief	Archiefbijdrage werkzaamheden	€ 5.000
Sumpreme New York	Archiefbijdrage werkzaamheden	€ 5.875
Das Kollektiv für Audiovisuele werken	Archiefbijdrage werkzaamheden	€ 605
Van Baaren Stichting	restauratie	€ 25.000
5d Culture	digitaliseren modecollectie	€ 25.553
Turing Foundation	Hyperrealisme	€ 24.000
Van Baaren Stichting, prentenmeubel	collectie opstelling	€ 4.000
Ministerie van Buitenlandse Zaken	Moda	€ 20.000
Ridderlijke Duitse Orde Balije van Utrecht	restauratie	€ 5.377
Zadelhof Cultuurfonds	Het Schip	€ 5.000
		€ 394.749

Nog te betalen

Dit betreft kosten die betrekking hebben op 2023 welke in 2024 gefactureerd zijn.

Kredietfaciliteit gemeente Utrecht

Na afronding van de bouwprojecten is 2.500 k€ opgenomen in 2023. Hiervan is 500 k€ aangemerkt als kortlopend (korter dan 1 jaar). De rente over 2023 bedraagt 1,5%.

Reservering vakantiegeld

Dit betreft rechten op vakantiegeld, opgebouwd over de periode juni tot en met december 2023.

Reservering verlofuren

De rechten van medewerkers op verlofuren per ultimo 2023.

Niet In de balans opgenomen activa en verplichtingen

Huurovereenkomst

De stichting is per 1 januari 2013 een huurovereenkomst met de gemeente Utrecht aangegaan voor de huur van het pand Agnietenstraat 1-3 (waarin het Centraal Museum is gevestigd) en het Depot voor een periode van dertig jaar. De totale huur over 2023 bedraagt 592k€.

Kredietfaciliteit

Bij de verzelfstandiging heeft de stichting een kredietfaciliteit gekregen van de gemeente Utrecht a 4.700 k€ ten bate van investeringen in materiële vaste activa. Per 31 dec 2023 is hiervan € 2.500.000 opgenomen. De hoogte van het krediet kan in 2027 worden herijkt.

5.2: Toelichting op de staat van baten en lasten

In 2023 is gewerkt met een actualisering van de oorspronkelijk opgestelde begroting 2023 die als onderdeel van de meerjarenbegroting 2021/ 2024 was opgenomen.

Uitgangspunten die gehanteerd zijn bij de opstelling van de (geactualiseerde) begroting 2023 waren:

- In 2023 is de jaren twintig vleugel gedurende 9 maanden gesloten geweest als gevolg van renovatiewerkzaamheden. Hiervoor is een korting van 2,50 € op de toegangsprijs als omzetsderving opgenomen;
- Het nieuwe (uitgebreide) nijntje museum opent per 21 juni 2023; tot medio mei 2023 is het nijntje museum op een tijdelijke locatie in de binnenstad gehuisvest;
- In 2023 verwachten we 290.000 bezoekers. Hierbij is rekening gehouden met minder bezoek als gevolg van het niet toegankelijk zijn van het nijntje museum en de jaren twintig vleugel en langzaam herstel van terugkerend bezoek naar het Centraal Museum na de pandemie;
- Indexaties op lonen (5%), huur (5,7%), en meerjarenonderhoudsprogramma (12%) zijn aan de kostenkant verwerkt, evenals de indexatie van de exploitatiesubsidie van de gemeente Utrecht met 3,5%;
- De activiteiten die worden gefinancierd uit gelden van OC&W (BIS) en de Van Baaren Stichting zijn in de begroting opgenomen. De extra activiteiten in 2023 in het kader van de BIS à 459 k€ worden gefinancierd uit het bestemmingsfonds dat ontstond in 2021 (opgebouwd uit het extra steunpakket 4 en 5 van het Rijk en de niet gebruikte subsidie in 2021 vanwege de lockdown).

11] Omzet museumbezoek	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
Tickets	1.525	1.392	1.004
Vergoeding museumkaartbezoek	762	788	636
Rondleidingen	36	88	46
Audiotours	-	25	43
subtotaal	2.323	2.293	1.728

De verwachte omzet over 2023 is nagenoeg conform de begroting. Het aantal bezoekers in 2023 is 342.893 in plaats van de 290.000 bezoekers waar in de begroting van uit werd gegaan. De in verhouding lagere omzet uit tickets en vergoeding Museumkaartbezoek is veroorzaakt door twee factoren;

1. Doordat de opening van de nieuwe collectie-opstelling werd uitgesteld naar december (in de begroting 2023 is uitgegaan van een opening in mei) is er langer een bouwkorting van 2,50 € toegepast en ging ook de tariefsverhoging van 0,50 € later in. Dit werkt ook door in de vergoeding voor de Museumkaartbezoekers.
2. De vergoeding die het museum ontvangt voor bezoekers met een Museumkaart wordt berekend op basis van een percentage van de gemiddelde toegangsprijs. In de begroting werd uitgegaan van een hogere gemiddelde toegangsprijs voor Museumkaarthouders die het nijntje museum bezochten (1,- € meer).

12] Omzet museumwinkels	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
Winkelartikelen	762	650	588
Museumkaartverkoop	215	63	175
subtotaal	977	713	763

Het aantal van ruim 50.000 meer bezoekers dan begroot vertaalt zich ook in de omzet van de museumwinkels. Deze bedroeg 264 k€ meer dan verwacht. Na heropening van

het nijntje museum trok de museumwinkel veel bezoek. Van de omzet werd 15% uitgegeven aan boeken, 4% aan kaarten en 59% aan overige winkelartikelen. De gemiddelde besteding per bezoeker steeg ten opzichte van begroting van 2,10 € naar 2,27 €. In 2022 was de gemiddelde besteding 0,30 € hoger door de nijntje winkel in de tijdelijke locatie aan de Oudegracht. De winkel trok op deze plek ook veel niet-museumbezoekers, wat zorgde voor een hogere gemiddelde besteding. De brutowinstmarge bleef gelijk, zowel begroot als ten opzichte van 2022.

Voor de verkoop van de Museumkaart verkoop wordt een stelpost opgenomen in de begroting die direct samenhangt met de inkoop van de Museumkaart.

13] Omzet restaurant	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
Café Centraal	330	272	225
Nijntje Café	462	254	194
subtotaal	792	526	419

De gemiddelde besteding per bezoeker in 2023 is 3,53 €, dit is 0,90 € meer dan begroot. Door scherpe inkoop, sponsorbijdragen van leveranciers, minimale verspilling en interne doorbelasting realiseerde Café Centraal een brutowinstmarge van 80%. Het team horeca verzorgt sinds 2022 ook veel catering voor evenementen. Deze inkomsten worden intern door geboekt via de inkoop (rubriek 32]) en hebben daardoor invloed op de brutowinstmarge.

Sinds de heropening van het nijntje museum heeft het museum naast Café Centraal een tweede horeca faciliteit in het nijntje museum, qua inrichting en assortiment gericht op de specifieke doelgroep. Ten opzichte van de begroting steeg het aantal bezoekers van het nijntje museum met 50.000, hiervan bezocht een groot deel ook het nijntje museum café. Ook steeg de gemiddelde besteding per bezoeker van 1,33 € in 2022 naar 2,10 € in 2023. De brutowinst daalde met 2% als gevolg van de aanschaf van disposables die speciaal voor het nijntje café zijn ontwikkeld.

14] Omzet bruiklenen en beeldmateriaal	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
Bruiklenen	77	35	58
Beeldmateriaal	0	0	2
subtotaal	77	35	60

De omzet vanuit bruiklenen bestaat voor een groot deel uit vaste vergoedingen. Daarnaast zijn er inkomsten uit incidentele aanvragen voor bruiklenen. In 2023 bijvoorbeeld leverde een bruikleen aan SOMPO museum, Tokio, Japan 23 k€ op. Bij de aanvraag van beeldmateriaal worden vanaf 2023 geen vergoedingen meer doorberekend.

15] Overige inkomsten	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
Doorberekende kosten/toeslagen/presentaties/workshops	474	-	104
Presentaties/advies/werkzaamheden conservatoren	59	37	36
subtotaal	532	37	141

Doorberekende kosten/ presentaties/ workshops

Dit betreffen kosten die doorberekend worden aan derden en die veelal voortkomen uit activiteiten, anders dan bijdragen uit subsidies.

In 2023 bestaat een groot deel van deze post uit de vergoeding van de gemeente Utrecht voor de gemaakte kosten voor- het in- en uithuizen van de collectie uit de jaren twintig vleugel vanwege de renovatie hiervan. Daarnaast ontving het museum een bijdrage van de gemeente ter compensatie van de derving van inkomsten door de sluiting van een groot deel van het museum. Samen bedroegen deze vergoedingen 416 k€.

Presentaties/advies/werkzaamheden conservatoren

Dit betreft de jaarlijkse bijdrage van Mercis BV ten bate van de conservator Brunacollectie en nijntje museum. Daarnaast bestaat deze post uit de inkomsten uit presentaties en lezingen door de artistieke directie en conservatoren en de opbrengst van een detacheringsovereenkomst voor een medewerker.

16] Omzet evenementen	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
Omzet evenementen	497	550	427
subtotaal	497	550	427

Omzet evenementen

In het eerste kwartaal van 2023 zijn de afspraken rondom interne doorbelasting aangepast, alleen de feitelijke kosten worden doorbelast. Hierdoor daalde de omzet licht ten opzichte van de begroting. Door de positieve resultaten na de heropening in 2022 was de begroting van 2023 naar boven bijgesteld. De omzet steeg weliswaar met 70 k€ ten opzichte van 2022, maar de verwachte 550 k€ werd niet gehaald. Naast de externe evenementen vonden er in 2023 ook grote interne evenementen plaats, waaronder de heropeningen van het nijntje museum en de jaren twintig vleugel. Dit resulteerde niet in verhoudingsgewijs meer omzet, wel in een hogere brutowinstmarge.

17] Overige indirecte opbrengsten	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
Schadevergoedingen	7	-	5
Terugontvangen energiebelasting	135	-	-
Doorberekende energie- en servicekosten depot	23	21	21
Dienstverlening derden	7	5	25
subtotaal	172	26	51

Terugontvangen energiebelasting

Als stichting kan het museum energiebelasting terugvragen bij de belastingdienst. Over 2019 tot en met 2023 was dit niet gedaan. Over 2019 en 2020 is dit in 2023 uitgekeerd, in totaal 60 k€. Voor 2021 tot en met 2023 is een stelpost opgenomen van 77 k€. Deze baten waren niet in de begroting opgenomen.

Doorberekende energie- en servicekosten depot

Een klein deel van het depot wordt gebruikt door derden. Hiervoor vraagt het museum huur.

Dienstverlening derden

Dienstverlening derden omvat de doorbelasting van de administratieve ondersteuning aan andere culturele instellingen en de huur voor de garage bij het Rietveld Schröderhuis door Ukiyo Koffie.

18] Exploitatie subsidie gemeente Utrecht	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
Exploitatie subsidie gemeente Utrecht	8.812	8.680	8.222
subtotaal	8.812	8.680	8.222

De inflatiecorrectie over 2023 was vastgesteld op 3,5%. Daarnaast ontving het museum een incidentele inflatiecorrectie van 3,56% van de gemeente. De totale hoogte van de correctie was pas na vaststelling van de begroting 2023 bekend. Dit leidt tot een voordeel van 132k€

19] Subsidie	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
OC&W / BIS	428	279	280
Noodsteun/ NOW bijdragen	27	-	402
Noodsteun Ministerie OC&W	-	-	39
Van Baaren stichting	100	100	100
subtotaal	555	379	821

OC&W/ BIS

Over 2023 ontving het museum de reguliere subsidie voor het BIS-programma à 298 k€. Door de sluiting als gevolg van de coronapandemie en de steungelden die het museum ook via het ministerie ontving in 2021 en 2022, kunnen we vanaf 2023 meer aan dit programma besteden. In 2023 zijn er daarom meer activiteiten uitgevoerd die gedekt konden worden door de gereserveerde subsidie uit voorgaande jaren.

NOW bijdragen

In 2023 zijn NOW 4, 5 en 6 vastgesteld. Hieruit kwam nog een kleine positieve correctie. Alleen NOW 7 en 8 moeten nog definitief worden vastgesteld door het ministerie.

Van Baaren Stichting

Als aanvulling op de BIS ontvangt het museum 100 k€ van de Van Baaren Stichting.

20] Overige	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
T.b.v. tentoonstellingen	1.364	655	941
T.b.v. aankopen	688	340	449
T.b.v. collectie	154	-	279
T.b.v. overig	258	69	279
subtotaal	2.464	1.064	1.669

Tentoonstellingen

De externe bijdragen aan de tentoonstellingen zijn groter dan voorgaande jaren. Dit komt door de oplevering van de nieuwe inrichting van het nijntje museum en de heropening van de collectie- opstelling. Voor beide grote presentaties waren veel fondsen en extra middelen geworven. Ook opende in 2023 de zogenaamde grote Stallen tentoonstellingen *De Bentvueghels* en *Stoel neemt stelling* waarvoor van verschillende kanten subsidie was toegezegd.

Aankopen

De bijdrage ten bate van aankopen is hoger dan begroot door o.a. bijdragen van de John & Marine van Vlissingen Art Foundation en de Hartwig Art Foundation. Het overige aandeel bestaat uit reguliere meerjaren bijdragen van het Mondriaan Fonds (125 k€) en de VriendenLoterij (175 k€).

Collectie

In 2023 is er een extra rubriek in de administratie gemaakt, namelijk Collectie. Bijdragen en kosten zijn uit te splitsen in tentoonstellingen, aankopen en beheer van de collectie. Hiermee was nog geen rekening gehouden in de begroting. Subsidie ten bate van het

RSH-archieffproject, en de restauratie en digitalisering van de modecollectie binnen het Europese 5D-project vallen hier ook onder.

20] Overige	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
Development inkomsten	237	184	226

Development inkomsten/ sponsorbijdragen

De development inkomsten betreffen de opbrengsten uit bijdragen van bedrijven, particulieren en geormerkt werven van de VriendenLoterij. De opbrengst uit bijdragen van Vrienden Centraal Museum wordt ook hier verantwoord. De 'netto' opbrengst, dus na aftrek van materiële kosten, wordt via het tentoonstellingsfonds toegevoegd aan het tentoonstellingsbudget. In 2023 bedraagt dit saldo 158 k€.

21] Beheerlasten personeel	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
Salariskosten medewerkers	1.401	2.076	1.360
Sociale lasten medewerkers	247	9	453
Pensioenlasten	191	-	-
Reiskosten woon-werk	31	24	-
Inhuur	349	632	275
Materiele personeelskosten	120	119	107
Subtotaal	2.339	2.861	2.194

Beheerlasten personeel

Vanaf jaarrekening 2023 worden de personeelslasten uitgebreider gespecificeerd door pensioenlasten en reiskosten woon- werk apart te presenteren in de toelichting. Beheerlasten personeel betreft de personele lasten van directie, directie ondersteuning, facilitaire zaken (exclusief technische dienst) en bedrijfsvoering. Vier vacatures op de afdeling facilitair en bedrijfsvoering werden niet ingevuld in 2023, maar waren wel begroot. Daarnaast zijn de kosten voor inhuur ten opzichte van de begroting 286 k€ lager. Dit zijn de kosten voor inhuur voor schoonmaak en beveiliging. Deels is er veel minder ingehuurd dan begroot door langere sluiting van de jaren twintig vleugel en door meer inzet van stagiaires op de afdeling beveiliging. Het resultaat ten opzichte van de begroting op beheerlasten personeel is daardoor 523 k€.

In 2023 waren er gemiddeld 162 mensen in dienst van de Stichting Centraal Museum, in totaal 90 fte.

Bezoldiging bestuurders

	De heer B. Rutten	De heer M. Grob
Functiegegevens	Artistiek directeur	Zakelijk directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2023	1 jan - 31 dec	1 jan - 31 dec
Omvang dienstverband (in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	135.741	135.930
Beloningen betaalbaar op termijn	22.658	22.543
Subtotaal	158.399	158.474
Individuele toepasselijk bezoldigingsmaximum	223.000	223.000
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	0	0
Totale bezoldiging 2023	158.399	158.474
Gegevens 2022		
Aanvang en einde functievervulling in 2022	1 jan - 31 dec	1 jan - 31 dec
Omvang dienstverband in 2022 (in fte)	1,0	1,0
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	120.531	120.587
Beloningen betaalbaar op termijn	21.438	22.168
Totale bezoldiging 2022	141.969	142.755
Individuele toepasselijk bezoldigingsmaximum	216.000	216.000

Vacatiegeld RvT

Bestuursleden J. Chin-A-Fo en B. van Meegen hebben minder dan € 1.900 ontvangen in 2023 en zijn daarom niet opgenomen in onderstaand overzicht.

Leden Raad van Toezicht (> € 1.900)

2023	0101/3112	0101/3112	0101/3112	0101/3112	0101/3112
Naam	H.I. Post	B. Leferink	I.A. Limon	J.W. Steunenber	M. Prak
Functie	voorzitter	lid	lid	lid	lid
bezoldigingsbedrag	2.575	1.937	1.937	1.937	1.937
bezoldigingsmaximum 223.000	33.450	22.300	22.300	22.300	22.300

2022	0101/3112	0101/3112	0101/3112	0101/3112	0101/3112
Naam	H.I. Post	B. Leferink	I.A. Limon	J.W. Steunenber	M. Prak
Functie	voorzitter	lid	lid	lid	lid
bezoldigingsbedrag	1.580	1.024	1.024	1.280	1.024
bezoldigingsmaximum 216.000	32.400	21.600	21.600	21.600	21.600

Voor de vergaderingen tot 1 april 2023 konden bestuursleden maximaal 316,61 € als vacatiegeld declareren en de voorzitter 411,59 €. Voor de vergaderingen na 1 april 2023 bedroeg dit 326,10 € voor bestuursleden en 423,93 € voor de voorzitter. Per kalenderjaar kan maximaal voor zes vergaderingen gedeclareerd worden. Gemaakte reiskosten worden vergoed op basis van openbaar vervoer, tweede klasse of een kilometervergoeding van 0,21 € per kilometer. Eventuele overige, aan de taak van de Raad van Toezicht gerelateerde out-of-pocketkosten kunnen op basis van de werkelijke kosten in rekening worden gebracht. De voorzitter dient alle declaraties te tekenen voor deze door de administratie betaalbaar worden gesteld. De stichting volgt hiermee artikel 2 van het Besluit vergoedingen adviescolleges en commissies.

22] Huisvesting	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
Huur	715	775	788
Energie	895	426	382
Onderhoud	280	890	308
Overige huisvestingskosten	105	95	65
Schoonmaak	325	274	190
subtotaal	2.320	2.460	1.733

Huur

Bij het opstellen van de begroting was voor een langere periode rekening gehouden met dubbele huurlasten voor de tijdelijke locatie van het nijntje museum aan de Oudegracht. Uithuizen en heropening verliepen bijzonder voorspoedig, waardoor eind juni deze huur kon worden opgezegd. De huurovereenkomsten voor de Rietveld modelwoningen aan de Erasmuslaan en de Robijnhof zijn ook beëindigd. Hierdoor zijn de totale huurlasten 60 k€ lager dan begroot.

Energie

De energielasten zijn verdubbeld ten opzichte van de begroting. In vergelijking met de energielasten aan het begin van de beleidsperiode is er zelfs sprake van een verdrievoudiging. In de begroting was rekening gehouden met een stijging van deze lasten, maar niet van een dusdanige omvang.

Onderhoud

Bij de onderhoudskosten wordt vanaf 2021 onderscheid gemaakt tussen regulier- en groot onderhoud op basis van het nieuw opgestelde Meerjarenonderhoudsplan (MJOP). Tijdens de verbouwing van het nijntje museum zijn delen van het groot onderhoud zoals opgenomen in het MJOP uitgevoerd. Direct na de heropening is voor het nijntje museum een nieuw MJOP opgesteld. De voorziening groot onderhoud voor het nijntje museum is met 407 k€ verlaagd na doorrekening van het vernieuwde MJOP. De vrijval kwam ten gunste van de onderhoudskosten. De onderhoudsvoorziening voor de Erasmuslaan 9 is ook vrijgefallen na opzegging van het huurcontract.

In de begroting van de onderhoudskosten werd rekening gehouden met de bijdrage aan de klimaatinstallatie. Deze is echter niet als kosten geboekt in het onderhoud, maar geactiveerd op de balans en de reservering is verwerkt na bestemming resultaat.

23] Afschrijvingen	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
Afschrijvingskosten materiële vaste activa	556	457	885
Subtotaal	556	457	885

Afschrijvingen

De stijging van de afschrijvingskosten ten opzichte van de begroting wordt veroorzaakt door aanpassing van de methodiek van activeren en afschrijven. Tot en met 2022 werd er actief afgeschreven vanaf 1 januari van het jaar na ingebruikname. Dit is niet volgens de richtlijnen van de jaarverslaglegging. De investering van de uitbreiding van het nijntje museum is daarom per 1 juli 2023 geactiveerd en vanaf die datum wordt afgeschreven. Er tegenover staat jaarlijks een vrijval uit de reserve (30 k€) en het fonds Uitbreiding nijntje museum (45 k€).

24] Bedrijfsvoeringskosten beheer	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
Kantoor- en bedrijfskosten	90	73	85
ARBO / verzekering / heffingen	62	50	56
Contributies en bijdragen	36	57	78
Reis- verblijf-, maaltijdkosten	35	45	33
Kantoorart/kopieerkosten/drukwerk	15	19	12
Telecom / ICT	381	308	281
Advieskosten/ Accountantskosten	290	200	243
Representatie	1	0	1
Subtotaal	909	753	789

Contributies en bijdragen

Het museum betaalt bijdragen aan verschillende organisaties. De grootste bijdragen betreffen het Utrechts museumkwartier (10 k€), de Museumvereniging (14 k€), het Amsterdams Museum (3k€) en het Museumregister (2 k€).

Telecom/ ICT

Telecom/ICT omvat kosten voor systeembeheer, klein onderhoud en aanschaf ICT hard- en software en telecomkosten. In 2023 is de stichting een samenwerkingsovereenkomst aangegaan met een nieuwe ICT-partner. Afwikkeling van de lopende contractverplichtingen en achterstallige werkzaamheden hebben geleid tot een kostenverhoging van ruim 100 k€.

Advieskosten/ Accountantskosten

In de advieskosten zijn o.a. niet begrote kosten opgenomen die betrekking hebben op het advies voor het opnieuw opstellen van een Meerjarenonderhoudsplan en de nieuwe klimaatinstallatie in de jaren twintig vleugel. Naast de reguliere accountantskosten zijn er ook extra kosten gemaakt in 2023 ten bate van de afrekening NOW 7 en 8. Er is juridische begeleiding ingehuurd bij de afwikkeling van het bestaande ICT-contract en advies en begeleiding door Blue Yard bij het opstellen van het Meerjarenbeleidsplan 2025-2028.

31] Activiteitenlasten personeel	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
Salariskosten medewerkers	3.142	4.404	3.131
Sociale lasten medewerkers	640	1	921
Pensioenlasten	420	-	-
Reiskosten woon-werk	64	32	-
Vrijwilligers	82	81	68
Uitzendkrachten niet-commerciële activiteiten	376	378	384
Uitzendkrachten commerciële activiteiten	21	13	5
Materiele personeelskosten	28	20	18
Subtotaal	4.774	4.929	4.526

Activiteitenlasten personeel

Dit betreft de personele kosten voor medewerkers van afdelingen die direct met activiteiten bezig zijn zoals collectiebeheer, P&I, conservatoren, commerciële zaken. De daling van 189 k€ ten opzichte van de begroting wordt veroorzaakt door niet ingevulde vacatures op de afdeling conservatoren, technische dienst en commerciële zaken.

32] Commerciële activiteiten	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
Museumkaarten	197	60	165
Museumwinkels	51	-	-
Restaurants	234	195	107
Evenementen	177	278	163
Ticketoffice winkels	441	506	402
	1.101	1.040	836

Commerciële activiteiten

In 2023 zijn er veel museumkaarten verkocht. Zowel in de opbrengsten als de kosten is dit zichtbaar.

De inkoop- en andere kosten hebben een rechtstreekse relatie met de omzet uit commerciële activiteiten (rubriek 12,13 en 16). Naast directe inkoopkosten zijn hier ook kosten geboekt voor onderhoud installaties en inventaris, abonnementskosten en gebruiksmaterialen.

De kosten voor evenementen zijn lager dan begroot doordat de interne doorbelasting aan de kostenkant wordt gesaldeerd. Door de twee grote openingen die de afdeling evenementen heeft verzorgd in 2023 (heropening nijntje museum en opening nieuwe collectie-opstelling) levert dit een kostenbesparing op van 81 k€.

33] Collectiebeheer	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
Bruikleenverkeer	28	13	21
Beeldmateriaal	14	8	10
Collectiebeheerkosten	67	144	113
Kunstverzekering	56	100	60
Collectie projecten	265	-	60
Subtotaal	430	265	205

Collectiebeheer

In 2022 hebben we een benchmark laten uitvoeren voor de kunstverzekering. Dit leverde een besparing op van ruim 40 k€. Bij het opstellen van de begroting 2023 was hier nog geen rekening mee gehouden.

Binnen de collectieprojecten zijn in 2023 voor 144 k€ kosten gemaakt voor de uitvoering van het Actieplan collectie. Hiertegenover staat een vrijval uit de gelijknamige reserve.

34] Aankopen	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
Aankopen	900	440	435
Bijkomende kosten aankopen	58	50	61
Subtotaal	958	490	496

Aankopen

Er is meer aangekocht in 2023 dan begroot. Hiertegenover staat een grotere dekking uit bijdragen en schenkingen (zie rubriek 20]). De stichting draagt zelf 150 k€ bij.

35] Tentoonstellingen	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
Productiekosten	3.938	-	1.575
Onderhoud vaste opstelling	32	52	38
subtotaal	3.970	52	1.613

Tentoonstellingen

De baten en lasten van tentoonstellingen worden in de exploitatie geboekt in het jaar van de opening. Het merendeel van de uitgaven in 2023 betreft de uitgaven voor de nieuwe collectie-opstelling, genaamd Collectie Centraal, en de vernieuwde presentatie in het nijntje museum. Daarnaast opende in De Stallen de tentoonstellingen *De Bentvueghels*, *Aan de horizon* en *Stoel neemt stelling*, naast kleinere presentaties onder de noemer Utrecht Lokaal en vanaf september in De Verdieping. Ook de kosten voor de twee tentoonstellingen in Oud Amelisweerd worden hier verantwoord. Voor tentoonstellingen die over de jaargrens heen lopen worden de totale verwachte baten en lasten geboekt in het jaar waarin de tentoonstelling is geopend. In het jaar daarna worden eventuele afwijkingen geboekt en verrekend met de bestemmingsreserve tentoonstellingen.

36] Publiek en informatie	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
Productie	101	63	42
Verspreiding	10	5	7
Educatiekosten	65	65	48
Overige	233	241	213
Subtotaal	409	373	310

Publiek en informatie

Eind 2023 is gestart met een merkcampagne ter promotie van het museum en de nieuwe collectie-opstelling. Hierdoor is de post productie +/- 40 k€ hoger dan begroot. In de post overige kosten zijn ook de materiele kosten van development opgenomen (60 k€).

37] Bedrijfsvoeringskosten activiteiten	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
Kantoor- en bedrijfskosten	72	59	64
Contributies en bijdragen	10	16	12
Reis- verblijf-, maaltijdkosten	16	19	9
Kantoorart/kopieerkosten	0	3	0
Subtotaal	98	96	85

Door de heropening van de jaren twintig vleugel en het nijntje museum zijn er meer uitgaven gedaan in de kostensoort gebruiksmaterialen en aanschaf klein materiaal en gereedschap. Hierdoor vallen de kantoor- en bedrijfskosten 13 k€ hoger uit dan begroot.

38] Projectmatige activiteiten	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
38] Projectmatige activiteiten	904	-	544
Subtotaal	904	-	544

Projectmatige activiteiten

Onder de projectmatige activiteiten 2023 vallen kosten gemaakt voor Digitale Innovatie Project (DIP), dat dankzij subsidie van Fonds 21 mogelijk is (196 k€). Alle projecten die vallen onder het BIS-programma en geen onderdeel uitmaken van een tentoonstelling (320 k€). Kosten die gemaakt zijn bij de uitbreiding nijntje museum en die niet vallen onder de bouwkosten of de inrichting tentoonstelling, zoals de marketingkosten (127 k€) en de kosten gemaakt bij de renovatie van de Jaren '20 Vleugel waarvoor het museum een compensatie ontving van de gemeente (261 k€).

42] Saldo rentebaten / - lasten	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
Rentelasten	38	52	26
Rentebaten	-3	-	-
Subtotaal	35	52	26

Saldo rentebaten/ -lasten

Bij de verzelfstandiging heeft de stichting een kredietfaciliteit ten bate van investeringen gekregen van de gemeente Utrecht. Van deze faciliteit is in 2023 met name gebruik gemaakt voor het doen van investeringen in het nijntje museum.

5.3: Toelichting bestemming resultaat

BESTEMMING RESULTAAT	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
43] Mutaties bestemmingsreserves en -fondsen			
Bestemmingsreserves			
Corona	-460	-460	-363
Tentoonstellingen	-492	-941	214
Vorming - en opleiding	12		-3
Verzelfstandigingskorting	-60	-60	-60
Collectie uitbreiding+instandhouding	-84		154
Klimaatinstallatie jaren twintig vleugel	189		300
nijntje museum reserve afschrijvingslasten	722		-
Bestemmingsfondsen			
Liquiditeit	-18	-18	-17
Best fonds OC&W/ BIS	-92	-459	7
Actieplan collectie	-144	-250	-61
Fonds Rietveld Schröderhuis	5		5
Fonds Van Baaren collectie	4	4	4
nijntje museum (inkomst.derving uitbreiding)	-921	-144	105
Depot	-27		-2
MUTATIES (stortingen - onttrekkingen)	-1.365	-2.328	282
VRIJ TE BESTEMMEN RESULTAAT	0	0	0

Bestemmingsreserves

Tentoonstellingen

De storting ten behoeve van toekomstige tentoonstellingen is gebaseerd op de programmering van 2022-2024. Deze reserve bevat onder andere een reservering voor zowel de nieuwe collectie-opstelling in de jaren twintig vleugel (2023), als voor de opstelling van het nijntje museum na de uitbreiding (2023). Ook de geormerkte opbrengsten van development (VriendenLoterij, bijdragen van particulieren en bedrijven enz.) bedoeld voor toekomstige tentoonstellingen worden hier jaarlijks in gestort en zijn hierin opgenomen. Totale dotatie development 2023 is 158 k€.

Uitgaven voor nagekomen facturen uit voorgaande jaren zijn in mindering gebracht op deze reserve. Daarnaast is het restant van de coronareserve overgebracht. Per saldo bedraagt de onttrekking in 2023 492 k€.

Vorming en opleiding

. Het jaarlijkse budget wordt bepaald aan de hand van het tweejaarlijkse opleidingsplan. Het verschil tussen budget en uitgave wordt gereserveerd voor het daarop volgende jaar. In totaal is 12k€ minder uitgegeven en gereserveerd voor 2024.

Uitbreiding - en instandhouding collectie

Deze reserve omvat de nog niet besteedde eigen bijdragen ten bate van de aankopen in voorgaande jaren. De vrijval, -84 k€, betreft gereserveerde legaten uit 2022 voor aankopen die in 2023 zijn besteed.

Klimaatinstallatie jaren twintig vleugel

Dit fonds is opgenomen ten bate van de uitbreiding en vernieuwing van de klimaatinstallatie in de jaren twintig vleugel. Vanaf 2024 zal gedurende 17 jaar vanuit de resultaatbestemming jaarlijks een vast bedrag worden onttrokken. Het saldo per 31 december 2023 is gelijk aan de bijdrage die het museum in 2022 en 2023 aan de kosten voor de klimaatinstallatie deed, namelijk 489 k€.

nijntje museum reserve afschrijvingslasten

Het museum was tijdens de bouw (2021-juni 2023) niet toegankelijk voor het publiek. Om omzetsderving en de kosten voor een alternatieve locatie te kunnen opvangen werd gedurende de jaren 2018 tot en met 2022 geld gereserveerd. Onttrekkingen vonden plaats in het jaar van de verhuizing naar de tijdelijke locatie (2021) en terug (2023). Daarnaast zijn de marketingkosten, gemaakt in 2023 ten bate van de heropening, hieruit gedekt. De totale onttrekking in 2023 bedroeg 161 k€. Het resterend saldo wordt gebruikt ter dekking van de afschrijvingslasten. De uitbreiding nijntje is vanaf 1 juli geactiveerd en wordt hiervan afgeschreven, in 2023 valt 38 k€ vrij ten bate van de afschrijvingslasten. De resterende geleden uit het bestemmingsfonds Uitbreiding nijntje museum is overgeboekt naar deze reserve.

Bestemmingsfondsen

Voorschot liquiditeit

Bij de verzelfstandiging in 2013 heeft de gemeente Utrecht een voorschot van 350k€ verstrekt in verband met de liquiditeit. Gedurende twintig jaar zal uit de resultaatbestemming jaarlijks een vast bedrag worden onttrokken. Het saldo per 31 december 2023 bedraagt 168k€.

Verzelfstandigingskorting

Ter compensatie van de eenmalige suppletiesubsidie in 2013 wordt de 'structurele' activiteitsubsidie over de periode 2019 tot en met 2032 jaarlijks verminderd met 201 k€ (14 jaar 201 k€ = 2.816 k€). Om deze vermindering over twintig jaar te egaliseren wordt jaarlijks minimaal 141 k€ (2.816 k€ / 20) aan deze reserve toegevoegd vanuit de resultaatverdeling. Gedurende de periode 2019-2032 zal jaarlijks maximaal 201 k€ worden onttrokken, per saldo een onttrekking van 60k€.

Bestemmingsfonds OC&W/ BIS

In 2022 ontving het museum, omdat het structurele financiering ontvangt uit de BIS, 169k€ uit het vijfde steunpakket vanuit het Rijk. De niet besteedde BIS gelden (vanwege de COVID beperkingen) uit 2021 (130k€) waren ten onrechte ook in het fonds gestort. Dit is in deze jaarrekening 2022 gecorrigeerd en geboekt op vooruit ontvangen subsidie. Het saldo tussen de toegekende subsidie over 2023, de vooruit ontvangen subsidie samen met de bijdrage van de Van Baaren Stichting en de kosten voor het BIS programma 2022, zijn onttrokken aan het fonds. De middelen in het bestemmingsfonds worden voor eind 2024 ingezet voor tentoonstellingen en activiteiten in het kader van de BIS-aanvraag.

Actieplan collectie

De onttrekking is gelijk aan de kosten van het project Actieplan collectie, voor zover het de onderdelen betreft die niet door het museum zelf worden gefinancierd. In 2023 zijn de totale kosten à 144 k€ onttrokken aan dit fonds.

Fonds Rietveld Schröderhuis

In 2023 wordt 5 k€ toegevoegd aan het fonds.

Fonds Van Baaren collectie

In 2023 wordt 4 k€ toegevoegd aan het fonds, dat is 4% van de stand op 1-1-2023.

nijntje museum (inkomstenderving)

In 2021 is gestart met de voorbereiding van de bouw. In samenwerking met de VriendenLoterij (destijds Bank GiroLoterij genaamd) werd in 2018 en 2019 een actie ontwikkeld waarbij het museum producten inkocht en verkocht. De opbrengst hiervan is in dit fonds gestort en bestemd ter dekking van de uitgaven voor het geormerkte doel Uitbreiding nijntje museum. Het saldo wordt, net als bij de nijntje reserve, gebruikt ter dekking van de kapitaallasten.

Depot

Het museum ontvangt van de gemeente Utrecht subsidie ten bate van de extra kosten die gemaakt worden door het onderbrengen van een deel van de collectie in een tijdelijk depot. Werkelijke kosten en subsidiebatens worden jaarlijks verrekend. In 2023 is 27 k€ onttrokken uit het fonds waarmee dit op een omvang van 0 k€ komt. Voor 2024 moet een nieuwe subsidieaanvraag gedaan worden, het voorgenomen nieuwe depot opent niet voor 2027.

6 BIS/ OC&W Projectsubsidie

Ook in 2023 hebben we, met name in het Centraal Museum, nadrukkelijk ingezet op maatschappelijk georiënteerde programma's en activiteiten waarin de uitdagingen van deze tijd doorklinken. Samen met denkers en doeners van buiten onze museumorganisatie, zoals de KennisCentrale en de Stadsredactie ontwikkelden we de tentoonstellingen *Double Act*, *De Bentvueghels* en *Stoel neemt stelling*. Steeds zijn urgente hedendaagse thema's en opgaven het uitgangspunt. Daarbij gingen programma en educatie steeds nadrukkelijk samen, hetgeen bijdroeg aan het bereiken van bezoekers die ons voorheen niet kenden.

Een van de belangrijkste lessen in de afgelopen jaren is dat voor de ontwikkeling en groei van de Stadsredactie persoonlijk contact essentieel is. Daarom hebben we er vanaf de zomer 2023 voor gekozen deze trouwe ambassadeurs eenmaal per maand te ontmoeten. Ook heeft de Stadsredactie, sinds de heropening van de vaste collectie, een eigen ruimte: De Column.

De talenten van de stad die het afgelopen jaar in het zogenoemde Utrecht Lokaal een presentatie hadden, zoals Paul Klemann en Manon Uphoff, kregen niet alleen lokaal, maar ook landelijk aandacht. Voor haar afscheidstentoonstelling maakte Marja Bosma, conservator moderne kunst in Het Utrecht Lokaal een selectie van kunstwerken die zij voor het museum heeft verworven. Deze keuze werd gecombineerd met werken van Robbie Cornelissen, Marlene Dumas en andere kunstenaars met wie zij tijdens haar carrière een goede relatie opbouwde.

De hedendaagse kunstenaars die we in De Annex een podium gaven om een andere kijk te bieden op het thema van de gelijktijdige tentoonstelling in De Stallen waren: Sara Sejin Chang bij *De Bentvueghels*, Rory Pilgrims tijdens de zomertentoonstelling *Aan de horizon*, en bij *Stoel neemt stelling* was een installatie van Thierry Oussou te zien. Met deze programmalijn willen we een inspiratiebron te zijn voor kunstenaars en de vele kunstacademiestudenten die Utrecht rijk is.

Bij de tentoonstelling *De Bentvueghels* werden twee edities van Centraal Laat gehouden: op 6 april samen met De Voorkamer over de vraag hoe het is om als nieuwkomer een leven op te bouwen in een ander land en op 11 mei werd er met Queer in Wonderland samengewerkt. Tijdens *Stoel neemt stelling* op 26 oktober nodigden we samen met DOX bezoekers uit om stil te staan bij de vele vormen en betekenissen van de stoel. Daarbij kon het publiek zich afvragen 'wie er een plek aan tafel krijgt'.

Voor de nieuwe collectie-opstelling die op 16 december opende, is een duurzame digitale structuur ontwikkeld, waarmee het publiek persoonlijke, verdiepende informatie kan opvragen en achterlaten via een informatiematrix. Zo willen we de museumervaring van ons publiek verlengen en hun meerdere verhalen over en perspectieven op de getoonde werken bieden. Ook de voor Collectie Centraal ontwikkelde persoonlijke multimedia tour moet ons helpen een jongere doelgroep (25-45), die de weg naar het museum nog niet weet te vinden, aan te spreken en aan ons te verbinden.

In een festival-achtige setting hebben we de opening van Collectie Centraal groots gevierd met alle Utrechters. Niet alleen was het museum van 11.00 uur tot 23.00 uur gratis te bezoeken, ook de tuin met foodtrucks en optredens van Utrechtse singer-songwriters en een pub quiz zorgde ervoor dat iedereen zich welkom voelde.

De activiteiten in het kader van De Wijk Centraal, die gericht zijn op de groepen die de weg naar het museum nog moeilijk kunnen vinden, stonden in het teken van bestrijding van eenzaamheid. Bij de partnerprogramma's zoals de Taalcafés en het Maatjesproject gingen bewoners en statushouders met elkaar in gesprek over kunst om meer verbinding te krijgen.

Op alle locaties willen we fysieke drempels blijven verlagen voor mensen met een visuele en auditieve beperking, rolstoelgebruikers en prikkelgevoelige volwassenen en kinderen. De duurzame samenwerking met meerdere partners op het gebied van toegankelijkheid, zoals Bartimeus, Solgu, Stichting Accessibility en Musea in Gebaren is hierbij essentieel.

Omschrijving	Toewijzing kenmerkdatum	Bedrag van toewijzing	Saldo 01-01-2023	Ontvangen t/m verslagjaar	Lasten in verslagjaar	Totale kosten	Saldo nog te besteden ultimo verslagjaar
Regionale BIS		€ 298.051,00	€ 511.256,18	€ 1.260.812,00	€ 520.241,96	€ 971.746,78	€ 289.065,22

7 Ondertekening Jaarrekening

Directeur-bestuurders

	
<i>Bart Rutten</i>	<i>Marco Grob</i>

Datum ondertekening: 23 april 2024

Raad van Toezicht

		
<i>Henriëtte Post</i>	<i>Jane Chin-A-Fo</i>	<i>Maarten Prak</i>
		
<i>Bart van Meegen</i>	<i>Bart Leferink</i>	<i>Imara Limon</i>
		
<i>Jan Willem Steunenberg</i>		

Datum ondertekening: 23 april 2024

8 Controleverklaring van onafhankelijk accountant

De controleverklaring 2023, opgesteld door de accountant is opgenomen op de volgende bladzijden.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de raad van toezicht van Stichting Centraal Museum.

A. Verklaring over de in het financieel jaarverslag opgenomen jaarrekening 2023

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2023 van Stichting Centraal Museum te Utrecht gecontroleerd.

Naar ons oordeel

- geeft de in dit financieel jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Centraal Museum op 31 december 2023 en van het resultaat over 2023 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven, het Handboek Verantwoording Cultuursubsidies Instellingen 2021-2024 en de Algemene Subsidieverordening gemeente Utrecht;
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2023 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikking en in de relevante wet- en regelgeving zoals uitgewerkt in paragraaf 2.3 van het Accountantsprotocol Cultuursubsidies Instellingen 2021-2024.

Wamberg Offices
Wamberg 37
1083 CW Amsterdam
Telefoon 020 571 23 45

E-mail info@dubois.nl
www.dubois.nl
KvK nummer 34374865

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2023;
2. de staat van baten en lasten over 2023; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen, en het Accountantsprotocol Cultuursubsidies Instellingen 2021-2024, alsmede het Verantwoordings- en Accountantsprotocol Subsidies gemeente Utrecht. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Centraal Museum zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2023 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o, Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in het financieel jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring omvat het financieel jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van het Handboek Verantwoording Cultuursubsidies Instellingen 2021-2024 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in het Accountantsprotocol Cultuursubsidies Instellingen 2021-2024 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met het Handboek Verantwoording Cultuursubsidies Instellingen 2021-2024 alsmede RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de raad van toezicht en het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven, alsmede het Handboek Verantwoording Cultuursubsidies Instellingen 2021-2024 en het Verantwoordingsprotocol Subsidies gemeente Utrecht.

Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen zoals opgenomen in de subsidiebeschikking en in de relevante wet- en regelgeving zoals uitgewerkt in paragraaf 2.3 van het Accountantsprotocol Cultuursubsidies Instellingen 2021-2024.

In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de organisatie te liquideren of de activiteiten te beëindigen, of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de organisatie.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Accountantsprotocol Cultuursubsidies Instellingen 2021-2024, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de organisatie;

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is, tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om in onze controleverklaring aandacht te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze controleverklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de raad van toezicht en het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Amsterdam, 25 april 2024

Dubois & Co. Registeraccountants

J.J.M. Huijbregts RA

Bijlage 1: Begroting 2024

BATEN	Begroting 2024		Realisatie 2022	Begroting 2023	
Directe opbrengsten	4.331	27%	3.111	3.604	25%
Publieksinkomsten	4.301		2.911	3.532	
11] Omzet museumbezoek	2.897		1.728	2.293	
12] Omzet museumwinkels	756		763	713	
13] Omzet restaurant	648		419	526	
Overige inkomsten	30		200	72	
14] Omzet bruikleen en beeldmateriaal	23		60	35	
15] Overige inkomsten	7		141	37	
Indirecte opbrengsten	635	4%	478	576	4%
16] Omzet evenementen	587		427	550	
17] Overige indirecte opbrengsten	48		51	26	
Totaal opbrengsten	4.966	31%	3.589	4.180	29%
Bijdragen					
18] Exploitatie subsidie Gemeente Utrecht	9.138	58%	8.222	8.680	
19] Subsidie OC&W / BIS				-	
OC&W / BIS	280	2%	280		
Noodsteun/ NOW bijdragen	-		402		
Noodsteun Ministerie OC&W	-		39		
Van Baaren	100		100		
20] Overige					
Bijdragen fondsen	1.138	7%	1.669	1.274	
Development inkomsten/Sponsorbijdragen	225	1%	226	234	
Totaal Bijdragen	10.882	69%	10.937	10.188	71%
TOTAAL BATEN	15.847	100%	14.526	14.367	100%

LASTEN		Begroting 2024	Realisatie 2022	Begroting 2023	
Beheerlasten					
Beheerlasten personeel					
21]	Beheerlasten personeel	2.906	17%	2.194	2.849 16%
Beheerlasten materieel					
22]	Huisvesting	2.473		1.733	2.455
23]	Afschrijvingen	549		885	457
24]	Bedrijfsvoeringskosten beheer	848		786	778
Totaal beheerlasten		3.870	23%	3.404	3.689 27%
Activiteitenlasten					
Activiteitenlasten personeel					
31]	Activiteitenlasten personeel	5.364	32%	4.530	4.800 28%
Activiteitenlasten materieel					
32]	Commerciële activiteiten	1.035		836	1.024
33]	Collectiebeheer	233		205	265
34]	Aankopen	575		496	490
35]	Tentoonstellingen	1.877		1.613	2.613
36]	Publiek en informatie	653		310	516
37]	Bedrijfsvoeringskosten activiteiten	126		85	91
38]	Projectmatige activiteiten	169		544	308
Totaal activiteitenlasten		4.668	28%	4.090	5.306 29%
TOTAAL LASTEN		16.808	100%	14.218	16.644 100%
RESULTAAT					
TOTAAL BATEN		15.848		14.526	14.367
TOTAAL LASTEN		16.836		14.218	16.644
41]	Saldo uit gewone bedrijfsvoering	-989		308	-2.277
42]	Saldo rentebaten / - lasten	-52		-26	-52
RESULTAAT VOOR BESTEMMING (baten - lasten)		-1.041		282	-2.329
BESTEMMING RESULTAAT					
43]	Mutaties bestemmingsreserves en -fondsen				
	Corona	-212		-364	-462
	Tentoonstellingen	-442		214	-941
	Vorming - en opleiding			-3	
	Liquiditeit	-18		-17	-18
	Verzelfstandigingskorting	-60		-60	-60
	Best fonds OC&W/ BIS	-213		7	-459
	Actieplan collectie	-100		-61	-250
	Fonds Rietveld Schröderhuis			5	
	Fonds Van Baarencollectie	4		4	3
	Collectie uitbreiding+instandhouding			154	
	Uitbreiding nijntje museum				-142
	nijntje Museum (inkomst.derving uitbreiding)			105	
	Depot			-2	
	Klimaatinstallatie jaren '20 vleugel			300	
MUTATIES (stortingen - onttrekkingen)		-1.041		282	-2.329
VRIJ TE BESTEMMEN RESULTAAT		0		-0	0

Bijlage 2: Feiten & Cijfers

1. Bezoekers

<i>Per locatie</i>	Jaarrekening 2023	Jaarrekening 2022
Centraal Museum	93.666	67.945
nijntje museum	220.379	145.995
RSH	22.216	17.528
Evenementen	6.632	7.439
Totaal	342.893	238.907
Externe locatie (Oud Amelisweerd)	13.055	12.300
<i>Bezoeker per tarief</i>	Jaarrekening 2023	Jaarrekening 2022
Volbetaler	68.165	51.276
Korting	108.380	77.716
Abo	132.538	82.608
gratis	33.810	27.307
Totaal	342.893	238.907
<i>Naar leeftijdscategorie:</i>	Jaarrekening 2023	Jaarrekening 2022
Volwassenen	247.293	168.951
Studenten	8.125	7.452
Jongeren	2.479	3.213
Kinderen	84.996	59.291
Totaal	342.893	238.907
<i>Verdeling bezoekers uit Utrecht en elders</i>	Jaarrekening 2023	Jaarrekening 2022
<i>Alle locaties samen in procenten</i>		
Utrecht	22%	24%
Elders	79%	76%
Totaal	100%	100%

2. Tentoonstellingen

	Jaarrekening 2023	Jaarrekening 2022
Eigen locatie	17	11
Buiten eigen locatie:		
• Nederland	5	7
• Buitenland	0	1
Totaal	22	19

3. Educatie

<i>Educatieve programma's:</i>		Jaarrekening 2023	Jaarrekening 2022
Centraal Museum			
	doorlopende programma's/activiteiten	80	79
	incidentele activiteiten	80	105
nijntje museum			
	doorlopende programma's/activiteiten	125	117
	incidentele activiteiten	10	5
Rietveld Schröderhuis			
	doorlopende programma's/activiteiten	10	11
Totaal		305	317
<i>Begeleid onderwijsbezoek :</i>		Jaarrekening 2023	Jaarrekening 2022
Centraal Museum			
PO			
-	Groepen	22	103
-	Leerlingen	330	1.545
VO			
-	Groepen	18	52
-	Leerlingen	270	780
MBO/ HBO/ WO			
-	Groepen	29	35
-	leerlingen	435	525
nijntje museum			
-	groepen	61	90
-	kinderen	915	1.350
RSH			
PO			
-	Groepen	8	29
-	Leerlingen	104	348
VO			
-	Groepen	14	12
-	Leerlingen	168	144
MBO/ HBO/ WO			
-	Groepen	37	66
-	leerlingen	444	792
Totaal			
-	groepen	189	387
-	leerlingen	2.666	5.484

<i>Rondleidingen (particulieren en bedrijven):</i>	Jaarrekening 2023	Jaarrekening 2022
<i>Centraal Museum</i>		
Groepen	71	94
Deelnemers	1065	1410
<i>nijntje museum</i>		
Groepen	8	0
Deelnemers	120	0
<i>Rietveld Schröderhuis</i>		
Groepen	45	45
Deelnemers	540	540
Totaal		
Groepen	124	139
Deelnemers	1.725	1.950

4. Marketing en publiciteit

<i>Free publicity:</i>	Jaarrekening 2023	Jaarrekening 2022
Waarde	2.331.400	2.824.600
<i>Website Centraal Museum:</i>	Jaarrekening 2023	Jaarrekening 2022
Unieke bezoekers	510.517	503.038
Aantal views	1.680.346	1.707.272
Duur bezoek	1,64	1,35
Average pageview	2,86	2,51
Facebook	22.742	23.268
Twitter	19.282	19.767
Instagram	30.121	28.041
<i>Website Rietveld Schröderhuis</i>	Jaarrekening 2023	Jaarrekening 2022
Unieke bezoekers	117.225	87.784
Aantal views	633.228	500.279
Duur bezoek	2,13	1,58
Average pageview	4,31	3,88
Facebook	n.v.t.	n.v.t.
Twitter	n.v.t.	n.v.t.
Instagram	n.v.t.	n.v.t.
<i>Website nijntje museum:</i>	Jaarrekening 2023	Jaarrekening 2022
Unieke bezoekers	389.896	247.037
Aantal views	2.126.675	1.979.832
Duur bezoek	2,54	2,16
Average pageview	4,31	4,90
Facebook	19.946	18.968
Twitter	3.786	3.443
Instagram	10.600	6.550

5. Development

	Jaarrekening 2023	Jaarrekening 2022
Relaties zakelijk		
aantal	11	11
Relaties particulier		
aantal - vanaf 1000 euro	45	35
aantal - vanaf 50 euro	200	209
Enmalige donaties in het museum	612	322
Donaties via website	2.990	1.934

6. Collectie

<i>Prestatiegegevens aantal objecten in collectie en registratiegraad:</i>	Jaarrekening 2023	Jaarrekening 2022
Eigen collectie + bruiklenen	38.900	38.878
Bruna collectie	25.100	25.100
Rietveld Schröderarchief	9.900	9.900
Totaal	73.900	73.878
Registratiegraad (+ online toegankelijk)	99%	99%
Digitaliseringsgraad	93%	92%
<i>Aanwinsten, restauraties, conservering en bruiklenen:</i>	Jaarrekening 2023	Jaarrekening 2022
Aanwinsten	75	124
Waarvan aankopen	40	52
Restauraties	50	33
Bruiklenen (uitgaand)		
- Aantal stukken	50	87
Aantal tentoonstellingen Nederland	20	32
Aantal tentoonstellingen buitenland	10	15

7. Commerciële activiteiten

<i>Winkels:</i>	Jaarrekening 2023	Jaarrekening 2022
Netto marge (netto resultaat t.o.v. omzet)	47%	47%
Gemiddelde besteding per bezoeker (excl bezoekers evenementen)	2,27	2,54
<i>Museumcafé:</i>	Jaarrekening 2023	Jaarrekening 2022
Bruto marge (bruto resultaat t.o.v. omzet)	80%	78%
Gemiddelde besteding per bezoeker (excl bezoekers evenementen)	3,53	3,31
<i>nijntje Café</i>	Jaarrekening 2023	Jaarrekening 2022
Bruto marge (bruto resultaat t.o.v. omzet)	66%	68%
Gemiddelde besteding per bezoeker (excl bezoekers evenementen)	2,10	1,33
<i>Zakelijke en culturele evenementen:</i>	Jaarrekening 2023	Jaarrekening 2022
Aantal evenementen	197	208
waarvan intern	86	101
waarvan extern	111	107

8. Bedrijfsvoering

<i>Personeel</i>	Jaarrekening 2023	Jaarrekening 2022
Aantal medewerkers in dienst (fte)	90	82
Aantal medewerkers in dienst (personen)	162	155
Aantal uitzendkrachten	-	1
Aantal zzp-ers	55	43
Aantal vrijwilligers	120	120
Ziekteverzuim*	2,90%	4,66%

*exclusief zwangerschapsverlof